

ZURNAL 1

UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI ROČNÍK 20

• 17. září 2010

V čísle:

• Šance studenta UP v soutěži Česká hlava •
Rektoři: avizované škrtky jsou pro vysoké školy
devastující • Mezinárodní konference o udržitel-
ném rozvoji • Fottea – nový impaktovaný
časopis v ČR • Synergicky proti kyberkriminalitě •
Studentská komora RVŠ protestuje proti
školnému

• Součástí programu úvodního společenského
večera 6. ročníku Festivalu vzdělávání dospělých
AEDUCA bylo předání Ceny Vladimíra Jochmanna
za významný přínos v oblasti vzdělávání dospělých.
V Uměleckém centru UP ji 14. 9. z rukou pani
Hany Jochmanové převzal prezident Asociace in-
stitucí vzdělávání dospělých ČR dr. Zdeněk Palán.
-red-, foto -mo- ▶

SLOVO MÁ...

**Milé studentky a studenti, členové akademické obce,
kolegyně a kolegové,**

při zahájení nového akademického roku 2010/2011 vám
chci popřát hodně úspěchů ve studiu, v pedagogické i vědecké
práci, pevné zdraví, spokojenost v pracovním i osobním
životě. Blahopřeji všem
nově přijatým studentkám
a studentům, kteří si zvolili
Univerzitu Palackého v Olo-
mouci jako místo svého dal-
šího vzdělávání, k jejich studijní volbě. Doufám, že univerzita
a její pracovníci vrchovatě naplní jejich představy o univer-
zitním studiu.

Akademický rok stojící před námi bude provázet celá
řada nových věcí a aktivit, jejichž hlavním cílem by mělo
být posílení kvality výzkumné a vzdělávací činnosti na naší
alma mater. Mnozí už ví, že naše univerzita byla úspěšná
v získání pěti projektů v Operačním programu výzkum
a vývoj pro inovace. Jsou to „Centrum regionu Haná pro
biotechnologický a zemědělský výzkum“, „Biomedicína
pro regionální rozvoj a lidské zdroje“, „Regionální centrum
pokročilých technologií a materiálů“, „Výzkumně vzdělávací
areál Pedagogické fakulty“ a „Rozvoj infrastruktury pro
rozvoj výuky na Lékařské fakultě – dostavba Teoretických
ústavů Lékařské fakulty“. Tyto investice přispějí, alespoň
v to doufám, k dalšímu kvalitativnímu posílení postavení
Univerzity Palackého na poli vědy, výzkumu a terciárního

Dokončení na str. 12

Olomoučtí vědci byli úspěšní ve výzkumu smrtelné choroby Naděje pro pacienty s cystickou fibrózou

■ Vědci z Ústavu molekulární a translační medicíny, který vzniká v rámci evropského projektu Biomedreg na Lékařské fakultě UP, se podíleli na výrazném úspěchu v boji se smrtelnou cystickou fibrózou. Olomoučtí lékaři ve spolupráci s týmem kanadských vědců z McGill University v Montrealu zjistili, že látka fenretinid, používaná při léčbě a prevenci některých druhů rakoviny, dokáže účinně bránit infekci Pseudomonas aeruginosa, na kterou pacienti trpící cystickou fibrózou často umírají. Na základě tohoto zjištění nyní povolil Americký úřad pro léky a potraviny (FDA) zahájení klinického zkoušení na pacientech.

„Něco takového se povede jednou za dva, tři roky. Pokud vše půjde dobře, mohly by být výsledky klinické studie známy v průběhu 16 až 24 měsíců,“ vysvětlil doc. Marián Hajdúch, Ph.D., ředitel Ústavu molekulární a translační medicíny LF UP, který vede tým českých vědců v kanadském projektu.

Pacientů s cystickou fibrózou je na celém světě okolo 70 tisíc. V Česku tímto smrtelným genetickým onemocněním trpí přibližně 600 pacientů. „V dnešní době se pacienti dožívají už dospělého věku, ale i tak mají radikálně zkrácený život. Velmi často umírají na chronické infekce, kte-

ré pacienta udolají, přičemž nejčastějším typem je právě Pseudomonas aeruginosa. Toto onemocnění doprovází těžký metabolický defekt, který způsobuje i dysfunkci imunitního systému. V rámci studia preparátu, který se používá při léčbě nádorů, jsme zjistili, že fenretinid, což je derivát vitamínu A, je schopen upravit právě tento lipidový defekt,“ uvedl prof. František Kopyřiva, Ph.D., vedoucí lékař pneumologického pracoviště Dětské kliniky FNO. Jak doplnil doc. Hajdúch, v Olomouci právě dokončili v rámci výzkumu cystické fibrózy obdobnou klinickou studii na jiném derivátu vitamínu A, který se používá jako běžný potravinový doplněk: „Jedná se o lykopen, což je červené barvivo obsažené v rajčatech a s napětím nyní očekáváme, jak dopadne tento derivát retinolu.“ *Dokončení na str. 4*

Rektor jmenoval RNDr. Ivanu Gabrielu Vlkovou, Th.D., děkankou CMTF UP

■ Kongregace pro katolickou výchovu v Římě vyslovila 22. 7. 2010 souhlas s jmenováním RNDr. Ivany Gabriely Vlkové, Th.D., děkankou CMTF UP na druhé volební období. Jmenovací dekret jí rektor UP prof. Miroslav Mašláň, CSc., předal 7. 9. ve své pracovně.

RNDr. Ivana Gabriela Vlková, Th.D., byla zvolena Akademickým senátem fakulty 28. 4. Vede Cyrilometodějskou teologickou fakultu od roku 2006, kdy se stala první ženou v čele teologické fakulty v historii České republiky. Na CMTF přednáší Všeobecný úvod do Písma svatého, Všeobecný úvod do Starého zákona (konkrétně do prorocké a mudroslovné literatury), Biblické základy řeholního života, dále vyučuje hebrejštinu a vede odborné biblické semináře. Je autorkou vědeckých publikací a řady odborných

a popularizačních článků, jakož i kapitol v monografiích a příspěvků ve sbornících. Je členkou České kongregace sester dominikánek.

-mav-, foto M. Otava

ZURNAL
JUBILEJNÍ 20. ROČNÍK
ČTĚTE • PIŠTE • KOMUNIKUJTE

Česká hlava 2010: šance i pro studenta UP

■ Do soutěže 9. ročníku Česká hlava, vyhlášené na podporu vědecké a technické inteligence společností Česká hlava s. r. o. a Nadační fond Česká hlava, bylo přijato celkem 48 nominací. Jsou mezi nimi zastoupeni významní vědci z vysokých škol, AV ČR i zahraničních vědeckých ústavů, firmy i studenti.

UP má letos svého reprezentanta v kategorii Gaudeamus (cena pro studenta bakalářského nebo magisterského studijního programu), do které byl spolu s deseti dalšími nominován student prvního ročníku oboru Analytická chemie na PŘF UP Bc. Radim Knob.

Na cenu Patria byl nominován mj. také doc. Lumír Hanuš, DrSc. (Institute of Drug Research, Izrael), proslulý chemik, který v roce 2006 přednesl na UP „fischerovskou“ přednášku o výzkumu chemických látek obsažených v konopí.

Více informací viz www.ceskahlava.cz.

-mav-

Univerzitu navštívil velvyslanec Argentiny

■ V průběhu svého pracovního pobytu v Olomouci navštívil UP mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Argentinské republiky Vicente Espeche Gil. V prostorách Rektorátu UP se 9. 9. setkal s prorektorem UP pro zahraniční vztahy Jakubem Dürrem.

-red-, foto -mo-

Editorial

Dvacátý ročník aneb O čem jste se v Žurnálu UP (ne)dočetli?

Jde zas jednou o onen známý „načítací“ klam: první (nulté) číslo Žurnálu UP sice vyšlo teprve před devatenácti lety, v srpnu 1991, ale už tímto výtkem, který právě držíte v rukou, vstupuje univerzitní týdeník do svého dvacátého ročníku.

Při pohledu do jeho archivu (www.upol.cz/zpravy/zurnal/zurnal-up/archiv-zurnal-up/) najdeme úctyhodné množství zpráv, informací a diskusí, které se pokoušely během dvou desítek let zrcadlit dění na naší alma mater. Doufáme samozřejmě, že v tomto případě nejde o klam optický; každopádně Vám, milí čtenáři, nabídneme vedle možnosti přispívat svými tématy a podněty k hlubší vzájemné informovanosti i prostor k hodnocení dosavadního vývoje univerzitního týdeníku.

Možná se nám tak společně podaří alespoň ve zkratce propojit ohlédnutí za uplynulou existenci Žurnálu UP se zpětnou čtenářskou vazbou, bez níž se dosavadní i budoucí ročníky mohou lehce proměnit v pouhou číselnou řadu. Zároveň tak chceme znovu připomenout, že Žurnál je více než cokoli jiného především prostředkem ke komunikaci uvnitř UP.

Své příspěvky, náměty či dotazy můžete zasílat na adresu redakce@upol.cz, velena.mazochova@upol.cz nebo milada.hronova@upol.cz.

Těšíme se na spolupráci.

Za redakci Žurnálu UP Velena Mazochová

Udržitelný rozvoj v diskusi na mezinárodní konferenci

■ Hodnoty ve vztahu k životu, k udržitelnému způsobu života jsou v obecném měřítku lidstvu samozřejmé. Skutečně jen v obecném měřítku, neboť dopady z činnosti organizací i jednotlivců, kteří se prosazování těchto hodnot věnují, se nejeví býti velké. Zdá se to být paradox? Stejně protismyslné by mohl být vnímán závěr řeči Mgr. Benjamina J. Vaila z Katedry sociologie MU v Brně, jenž v rámci mezinárodní konference o udržitelném rozvoji, proběhlé ve dnech 6.–8. 9. v aule PŘF UP američan, že se zvyšující se životní úroveň obyvatel České republiky klesá zájem o životní prostředí. Američan B. J. Vail, který se – nejen pro účely konference – zabýval tím, jak se v ČR od roku 1990 mění environmentální postoje, má v nastalé situaci recept tzv. tlaku zvnějšku. Jediné vnitřní normy státu a pravidla dohodnuté v rámci Evropské unie by podle něj mohly způsobit, že se starost o životní prostředí stane v současné společnosti samozřejmostí.

Konference o udržitelném rozvoji, díky níž přijela počátkem září do Olomouce více než devadesátčlenná skupina odborníků, byla rozdělena na anglickou a česko-slovenskou část. V anglické sekci, nazvané Learning from the Futures, se věnovali klíčovými principům dlouhodobě udržitelného rozvoje v globálním kontextu např. prof. Peter Bishop, jeden z předních světových futurologů, Dr. Jerome C. Glenn, ředitel Millennium Project, Dr. Thomas Schauer, ředitel Evropského podpůrného centra Římského klubu, prof. Anitra Thorhaug, ředitelka americké asociace Římského klubu, Dr. Andrew Oerke, bývalý ředitel amerických Peace Corps pro Afriku či Pierre C. Armand, kandidát na prezidenta Haiti. V rámci česko-slovenské části konference nazvané Udržitelný rozvoj – stav a perspektivy v roce 2010 pak byly mezi odborníky diskutovány především aspekty udržitelného rozvoje, jež se týkají vytváření žádoucí vize rozvoje české a slovenské společnosti. Environmentalisté diskutovali o hodnotové orientaci české společnosti ve vztahu k životnímu prostředí, krajinně jako kulturním dědictví, angažovanosti ČR a SR v zemích tzv. třetího světa.

Prom. biol. Pavel Šremer, dřívější poslanec Federálního shromáždění, člen výboru pro životní prostředí, krátce také náměstek ministra životního prostředí Josefa Vavrouška a v roce 1992 spoluzakladatel a později předseda Společnosti pro trvale udržitelný život např. hovořil o Strategii udržitelného rozvoje České republiky. Zmínil, že to podstatné z tohoto dokumentu, jenž byl přijat vládou Jana Fischera na začátku roku 2010, je současně mezinárodních listin. Chybí však v programovém prohlášení současné vlády ČR, z čehož vyplývají spory o jeho možnostech implementace. Odkaz Josefa Vavrouška pak

vzpomněl i další ze spoluzakladatelů Společnosti pro trvale udržitelný život prof. Mikuláš Huba (na snímku), který se v roce 1996 spolu s prof. Erazimem Kohákem stal prvním laureátem Ceny Josefa Vavrouška. „Díky doc. Pavlovi Nováčkovi, vedoucímu Katedry mezinárodních rozvojových studií PŘF UP a jeho organizaci pravidelných konferencí, jsou Vavrouškovy hodnoty ve vztahu k udržitelnému způsobu života neustále připomínány a zdůrazňovány. Nemělo by upadnout v zapomnění, že dřívější Československo hrálo ve své době výjimečnou roli v pojmenování těchto hodnot,“ řekl prof. Huba.

Konferenci uspořádala Katedra rozvojových studií a Katedrou ekologie a životního prostředí PŘF UP, Katedra biologie PŘF UP, Česká a slovenská asociace Římského klubu, Společnost pro trvale udržitelný život v ČR, Společnost pro trvale udržitelný život v Slovenskej republice a Geografický ústav SAV s finanční podporou grantu OPVK „Environmentální vzdělávání rozvíjející uplatnění v praxi“.

M. Hronová, foto M. Otava

Rektoři: avizované škrty jsou pro vysoké školy devastující

■ Plénum České konference rektorů, které se sešlo na svém 107. zasedání v Dřítěči u Pardubic péčí Univerzity Pardubice 9.–10. 9., vyjádřilo zásadní nesouhlas s neúměrným krácením rozpočtu veřejných vysokých škol o jednu miliardu Kč ještě v roce 2010 a rovněž avizované snížení příspěvku veřejným vysokým školám ze státního rozpočtu o takřka 10 % v roce 2011 označilo za devastující krok pro sektor veřejných vysokých škol. Vzhledem k nepříznivé finanční situaci zvažují rektori některé vynucené kroky – např. zkrácení semestrů, pozastavení zápisů, přerušení výuky v topné sezóně, radikální snížení počtu přijímaných uchazečů do všech úrovní studia během roku 2011 apod. Plénum rovněž odmítlo krácení kapitoly MŠMT v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v roce 2011 oproti letošnímu roku až o 12 % a v roce 2013 až o 20 %. V mimořádně vážné ekonomické situaci vysokých škol pokládá ČR za znepokojující také neúčast ministra školství na svém plenárním zasedání, neboť mělo jít o první kontakt se všemi rektory od ministra nástupu do funkce.

Více informací viz <http://crc.muni.cz/>.

-red-

Plavec Michal Rubáček z FTK se stal mistrem Evropy

■ Zlatou medaili a k tomu i světový rekord si z ruské Kazaně přivezl olomoucký plavec Michal Rubáček, student druhého ročníku Tělesné výchovy a sportu na FTK UP. Na trati 200 metrů s krátkými ploutvemi zaplavoval nejlepší čas 1:36,18. Ten mu zajistil nejen prvenství, ale

také překonání dosavadního světového rekordu. Spolu s ním se na mistrovství vypravili pod vedením doc. Zbyňka Svozila, děkana FTK UP a státního trenéra české reprezentace, další čtyři sportovci. Olomouc v ní zastupovaly také Svozilovy dcery Zuzana (Rekreologie) a Markéta (Tělesná výchova a žurnalistika).

Michal Rubáček, který patří již několik let k české plavecké špičce, vybojoval s krátkými ploutvemi rovněž čtvrté místo na stometrové vzdálenosti. „Michalův čas 43,70 byl přitom jedinou setinou za bronzem a jedenáct setin od zlata,“ doplnil doc. Svozil pro server olomouc.cz.

Slušná umístění vybojovaly také Zuzana Svozilová, která se na trati 800 metrů umístila na pátém místě, a její mladší sestra Markéta. Ta se ve všech svých startech probojovala až do finále, přičemž na dvou stech metrech doplávala sedmá.

-mar-, foto – zdroj: www.mvcr.cz

Vědci z Katedry optiky PŘF UP vyvinuli nový typ kvantového zesilovače

Významného úspěchu dosáhl Mgr. Petr Marek, Ph.D. a doc. Radim Filip z Katedry optiky PŘF UP, kteří se zabývali vývojem nového typu kvantového zesilovače. Možnost konstrukce tohoto zařízení přitom byla mezi fyziky dlouho zpochybňována. Olomoučtí vědci však přišli s teoretickým návrhem, který jejich kolegové z Institutu Maxe Plancka v Erlangenu a Dánské Technické Univerzity v Lyngby nyní úspěšně otestovali. Funkčnost jejich konceptu tak byla potvrzena. Význam experimentu podtrhuje také skutečnost, že o něm vyšel článek v jednom z předních odborných časopisů *Nature Physics*.

„Jde o velký úspěch na poli kvantové fyziky, protože podobné zesilovače zatím téměř nikdo nekonstruoval, rozhodně ne tento typ,“ říká jeden z dvou autorů návrhu dr. Petr Marek. „Jsme proto velmi rádi, že se náš koncept podařilo prakticky ověřit,“ dodává.

Zesilovač funguje na bázi šumu a zesiluje optické signály na kvantové úrovni. Každý impulz je zároveň nositelem fázové informace. Zesilovač umožňuje přenášet tyto informace na vzdálenost až několika kilometrů. Signál se zesiluje buď přidáním fotonů, jejichž přítomnost zjišťují citlivé detektory, nebo zesílením samotného šumu. Právě typ zesilovače fungující na bázi šumu navrhli olomoučtí fyzikové.

„Jde o jeden z prvních zesilovačů tohoto typu, který byl sestaven. Podobné pokusy se realizovaly i v minulosti, ale šlo o jiný typ zařízení,“ vysvětlil dr. Marek. Návrh je přitom již více než rok starý. „Prvotní myšlenka nás napadla již loni na jaře, pak jsme ji publikovali ve vědeckých časopisech a výsledkem je, že letos se praktické realizace ujali naši zahraniční kolegové z Institutu Maxe Plancka a v Lyngby, se kterými dlouhodobě spolupracujeme,“ popsala vznik zesilovače dr. Marek.

Celý projekt je velmi významný na poli kvantové fyziky, nicméně jeho praktické využití se zatím zkoumá. „V kvantové fyzice trvá někdy velmi dlouho, než se nalezne praktické využití daného přístroje a stejně tak je tomu i v tomto případě. Jeho

využití si lze představit například v kvantové kryptografii, ale vše je záležitostí dalšího výzkumu,“ dodal dr. Marek.

Kvantová kryptografie je moderní vědní disciplína, která se zabývá šifrováním informací pomocí kvantových vlastností světla, konkrétně pomocí fotonů. Tento způsob šifrování je považován za vůbec nejbezpečnější prostředek přenášení informací. Dnes je již možné získat kvantové kryptografické systémy na ryze komerční bázi, nicméně jde o finančně velmi nákladnou záležitost a přenos dat je pomalý. Problémem je především vzdálenost, na jakou lze data přenášet; doposud se podařilo komunikovat na vzdálenost zhruba 120 km za použití optického kabelu.

-chat-

Fottea - nový impaktovaný časopis v České republice

Fottea – časopis České algologické společnosti (ČAS), jehož redakce sídlí na Katedře botaniky PŘF UP v Biocentru Holice a v současné podobě vychází od roku 2007, byl v roce 2008 vybrán Thomson Reuters k hodnocení citovanosti a od čísla 7/1 umístěn na Web of Science (WOS). Impakt faktor 1.762, přidělený v polovině června 2010, byl překvapivě vysoký s ohledem na obor a na to, že je časopis vydáván v České republice. Podle hesla „šťestí přeje připraveným“ Fottea překvapila a stala se „skokanem roku 2009“, ale zdaleka to nebyly „koláče bez práce“.

Česká algologická společnost byla založena v roce 2000 jako občanské sdružení. Do té doby byla algologickou sekcí České botanické společnosti (ČBS), jejíž pravidla nedovolovala sekci hospodařit s vlastními finančními prostředky. Společnost se proto osamostatnila a sdružuje akademické pracovníky, studenty, pracovníky z praxe i amatéry, kteří se zabývají sinicemi a řasami. Česká botanická společnost vydává vlastní časopis *Preslia*, který vychází od roku 1914 a na WOS se dostal v roce 2005. Zdá se, že spolu s časopisem Fottea je již jedním z posledních Mohykánů, jejichž vydavatel se udržel v ČR, ostatní (v tabulce vyznačeno tučně) přešli pod světovou nakladatelství, většinou z finančních důvodů. Pro porovnání jsou v tabulce uvedeny časopisy, v nichž jsou akceptovány rukopisy týkající se sinic a řas s jejich IF (viz tab. 1)

Historie vzniku časopisu sahá do roku 1999, kdy jsem iniciovala vydání sborníku z pravidelné pracovní konference algologické sekce ČBS. Sborník jsem připravila do tisku se svými studenty a tisk ve Vydavatelství UP zaplatila z vlastních

zdrojů. Pro druhý sborník jsem v roce 2000 začala cíleně shánět sponzorské dary, v tomto ohledu mi vyšli vstřícní přátelé a známí, vlastníci firmy. V roce 2001 jsme zahájili jednání s vedením ČBS, zda by vedle *Preslie* mohl vycházet časopis algologický. ČBS si stanovila podmínky, týkající se designu takového časopisu, který měl vypadat podobně jako další tiskovina ČBS „Zprávy botanické společnosti“ a věnovala nám na rozezd 15 000 Kč, za něž vyšlo první číslo časopisu pod názvem *Czech Phycology*. Sekce stále neměla vlastní finanční zdroje. Všichni členové platili členské příspěvky ČBS, ale ani rostoucí členské příspěvky nestačily krýt stále vyšší náklady na *Preslii*, takže naděje, že by nám společnost časopis platila, byla mizivá. Proto jsme vytvořili občanské sdružení ČAS. Společnost ČAS zpoplatnila determinační kurzy pro pracovníky akreditovaných laboratoří a protože naši členové vykonávali práci lektorů zdarma, získala, vedle členských příspěvků, podstatnou složku příjmů. Mohla si dovolit dotovat časopis.

Časopis se stále jmenoval *Czech Phycology* a designem připomínal *Zprávy ČBS*. Z bulletinu, který publikoval články česky a slovensky, se postupně stával bulletin s převahou anglických článků a v roce 2006 mi už bulletin začal být těsný. Formát A5 neumožňoval publikovat větší obrazové tabule,

Tab. 1

Časopis	IF 2009	Vydavatel
Cryptogamie Algologie	0,574	ADAC France
Biologia	0,617	Versita
Nova Hedwigia	0,763	Gebrüder Germany
Folia Microbiologica	0,978	Springer
Diatom Research	0,985	Biopress
Phycologia	1,218	Int. Phycol. Soc.
Folia Geobotanica	1,320	Springer
European Journal of Phycology	1,556	Taylor & Francis
Biologia Plantarum	1,656	Springer
Hydrobiologia	1,754	Springer
Fottea	1,762	ČAS
Journal of Phycology	2,270	Wiley-Blackwell
Preslia	2,638	ČBS
Protist	3,853	Elsevier

česká redakční rada byla příliš hodná a pouštěla články nevalné kvality, které jsem musela mnohdy celé přepisovat, aby odpovídaly mým představám o vědeckém článku. Časopis jsem primárně zakládala proto, aby studenti měli možnost „bezbolestně“ si vyzkoušet publikační proces a aby diplomové práce nekončily v šuplíku. Ani ve snu mne nenapadly ambice na WOS a IF, ale viděla jsem reálnou šanci úroveň časopisu zlepšit a neuzavírat se na „národní“ úrovni. Navrhla jsem proto společnosti radikální změny, které zahrnovaly formát A4, mezinárodní „editorial board“, jejíž zahraniční členy jsem sama oslovila, a nový název. Schůze mi změny a téměř neomezené pravomoce schválila a odhlasovala název Fottea, který je odvozen od příjmení největšího českého algologa, Prof. B. Fotta, který v letech 1949–1976 působil na UK Praha a vychoval celou českou algologickou školu.

Redakční časopisu Fottea tvoří pouze dva lidé. Příprava čísla zahrnuje fáze od obdržení rukopisů, přes recenzní řízení, finální verzi, technickou editaci, korektury až do fáze tisku. První čísla jsme připravovali „camera ready“ a po změně technologie tisku na VUP připravujeme celé číslo jako pdf v tiskové kvalitě. Technickou editací má na starosti kolega RNDr. Petr Hašler, PhD.

Tisk je realizován ve Vydavatelství UP, spolupráce s jeho zaměstnanci a vedením je skvělá a technická kvalita tisku vynikající. Na tomto místě bych chtěla VUP poděkovat a tlumčit jim obdiv zahraničních autorů, kteří u nás v poslední době publikovali.

Fottea je dostupná elektronicky na <http://fottea.czech-phycolgy.cz/>.

Za redakci prof. A. Pouličková, CSc.

Čestné uznání rektora UP autorům vědeckých monografií

Rektor UP, ve snaze zvýšit prestiž vědecké práce na UP, uděluje každý rok Čestné uznání autorům vědeckých monografií, a to autorům z řad zaměstnanců UP.

O zařazení předložených publikací do kategorie „vědecké monografie“ rozhodne grémium složené z proděkanů pro záležitosti vědy a výzkumu všech fakult UP a prorektora pro záležitosti vědy a výzkumu. Komise doporučí ocenit pouze ty práce, které kritériím monografie vyhoví, tedy nikoliv sborníky či knihy, které předkladatel editoval, kapitoly v takovýchto sbornících či knihách a kolektivní díla o více než třech autorech.

O možnosti obdržet Čestné uznání bude každý rok v září prorektor UP pro záležitosti vědy a výzkumu informovat akademickou obec UP.

O udělení Čestného uznání se může ucházet každý zaměstnanec UP, a to tak, že zašle monografii, jejímž je autorem, s průvodním dopisem, prorektorovi UP pro záležitosti vědy a výzkumu **do 15. října 2010**.

Čestné uznání obdrží autoři všech vědeckých monografií, které a) nesou vročení daného kalendářního roku nebo b) nesou vročení roku předchozího, pokud již Čestné uznání neobdrželi. Čestné uznání je spojeno s finanční odměnou z fondu rektora.

Prorektor UP pro záležitosti vědy a výzkumu odpovídá za organizační zajištění procesu udělování Čestného uznání a za včasné předložení návrhů na jeho udělení rektorovi UP. Čestné uznání předává rektor UP na slavnostním shromáždění.

Podrobnější informace viz www.zurnal.upol.cz.

Synergicky proti kyberkriminalitě

Pedagogická fakulta UP připravila ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Krajským ředitelstvím policie Olomouckého kraje, Krajským úřadem Olomouckého kraje a firmou Vodafone Czech Republic a.s. společný projekt synergického boje proti kyberkriminalitě a rizikovému chování spojenému s virtuálními prostředími - E-SYNERGY – research and education network for risky electronical communication.

V posledních letech byl ve všech zemích Evropy zaznamenán velký nárůst sociálně-patologických jevů spojených s rizikovou virtuální komunikací (výzkumy Eurobarometr 248, WIP aj.). Řada zemí zaznamenala nárůst kyberšikany, kybergroomingu, kyberstalkingu, sextingu, zneužití sociálních sítí, zneužití osobních údajů apod. Výzkumy z posledních let (Centrum PRVoK 2009, Miš 2010) realizované v České republice např. upozorňují, že obětí kyberšikany v ČR se stává cca 47% nezletilých, roste rovněž počet případů stalkingu a kyberstalkingu (10% populace), objevují se i případy nebezpečné komunikace s cizími lidmi na internetu, které končí osobní schůzkou a sexuálním zneužitím oběti. Na tuto situaci reaguje právě projekt E-SYNERGY.

Cílem projektu je vytvořit funkční národní síť, propojující vzdělávací, výzkumné a pod-

nikatelské organizace. Síť bude funkčně propojovat jak oblast teoretickou (výzkum, teoretické ukotvení problematiky), tak i oblast praktickou (vzdělávání, intervence, trestně-právní řešení problematiky, implementace znalostí do komerční sféry). Spolupráce a přenos informací bude realizován prostřednictvím stáží a odborných praxí, prostřednictvím ne-

workingových aktivit a dalších interaktivních komunikačních technik. Uvnitř sítě budou také probíhat vzdělávací a školící aktivity vedoucí ke zvýšení spolupráce jednotlivých členů sítě a ke zvyšování existujícího know-how.

Projekt bude přímo navázán na chystanou strategii prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR.

Dr. K. Kopecký, Centrum PRVoK, PdF UP

Nabídka kurzů

zájmového vzdělávání: Pampaedie

Univerzita Palackého za finanční spoluúčasti Olomouckého kraje realizuje již osmou etapu kurzů zájmového vzdělávání pro dospělé. Projekt nese název „Pampaedie – škola zájmového vzdělávání“ a je odborně zastřešen Katedrou sociologie a andragogiky FF UP. Jde v rámci ČR o zcela ojedinělý projekt realizovaný při VŠ. Projekt běží při UP již pátým rokem. V současné době je zkompletovaná nabídka kurzů na podzim 2010, kdy proběhne dalších 20 kurzů.

Pro nadcházející etapu je opět připravena řada nových kurzů pro širokou veřejnost (např. kurzy zaměřené do oblasti botaniky, kosmonautiky a astronomie, fyziky ve zdravotnictví, gastronomie atd.), zařazeny jsou opět i kurzy z oblasti pohybových a kreativních aktivit, grafologie, digitální fotografie aj. Ve spolupráci s Botanickou zahradou PřF je připraven kurz s názvem „Bílé místo na mapě Olomouce – Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci“, zařazeno je také další pokračování kurzu „Krajina Hané a její paměť“.

Informace o všech kurzech včetně přihlášky jsou k dispozici na www.pampaedie.cz.

Podzimních kurzu Konfuciovy akademie UP

Od 20. 9. otevírá Konfuciova akademie UP kurzy čínštiny všech úrovní, kurz kaligrafie a připravuje další lekce vaření čínské kuchyně. Dále nabízí tlumočení a překlady, přednášky, školení a další akce pro širokou veřejnost. Na termín od 18. 10. do 11. 11. je dále připravován 11. ročník Měsíce čínské kultury s podtitulem „Po stopách Marca Pola“.

Bližší informace viz <http://konfucius.upol.cz>.

Naděje pro pacienty...

dokončení ze str. 1

Rozhodnutí americké agentury FDA povolit zahájení klinické studie má v tomto případě významný vliv i pro následný vývoj léčiva, kterému byl přidělen statut „orphan drug“. Jde o takzvané „sirotčí léky“, kterými se většina velkých farmaceutických firem dominantně nezabývá, protože pacientů je, jako například u cystické fibrózy, velmi málo a nejsou z jejich pohledu dostatečně komerčně atraktivní. „V těchto situacích platí speciální režim, aby se pomohlo pacientům, kteří mají smůlu, že trpí vzácným onemocněním. FDA i Evropská léková agentura (EMA) má pro takovéto případy zjednodušenou a zkrácenou fázi vývoje i registrace, protože často není možné provést klinickou studii například na třech tisících pacientech. Jde o zvláštní režim schvalování, který je zkrácený, radikálně zlevněný, takže zde nejsou tak vysoké náklady na vývoj léčiva a celý schvalovací proces běží výrazně rychleji,“ objasnil proces schvalování „sirotčích léků“ doc. Hajdúch. Obdobný schvalovací proces udělení statutu „sirotčího léku“ fenretinidu běží momentálně i na Evropské lékové agentuře a očekává se, že evropská větev studie, která by měla probíhat v České republice, bude otevřena našim pacientům v příštím roce.

Na mezinárodním projektu výzkumu léčby cystické fibrózy, který vede kanadská profesorka Dr. Danuta Radzioch z McGill University v Montrealu, se kromě olomouckých specialistů z Ústavu molekulární a translační medicíny LF UP podílejí také vědci z Central University of Venezuela v Caracasu, pod vedením Prof. Dr. Juana De Sanctise.

Iniciátorem projektu BIOMEDREG (Biomedicína pro regionální rozvoj a lidské zdroje), je Univerzita Palackého, která jej připravuje ve spolupráci s městy Olomouc a Zlín, Olomouckým a Zlínským krajem, FN Olomouc, VŠCHT Praha, ústavy Akademie věd ČR a významnými subjekty z aplikační sféry. Jeho hlavním cílem (BIOMEDREG) je objevení nových poznatků v oblasti základní a translační biomedicíny při využití a rozšíření již existující silné, vědeckovýzkumné odbornosti olomoucké univerzity.

Více informací najdete na www.biomedreg.eu.

Mgr. V. Mišauer, -red-

VYDAVATELSTVÍ • VYDAVATELSTVÍ • VYDAVATELSTVÍ

Prázdninová produkce

Pedagogická fakulta

- *E-pedagogium IV/2009*. Odborný časopis. 134 s. Neprodejné
- Kol. autorů: *Přehled vývojové psychologie*. 3. uprav. vyd., 190 s. 90 Kč

Filozofická fakulta

- Arbeit, M.: *Moravian Journal of Literature and Film Vol. 1, No. 2*. 1. vyd., 106 s. 150 Kč
- Klusáková, V., Korda, J., Křipač, J.: *Filmové a televizní instituce na Moravě po r. 1989*. 1. vyd., 116 s. 110 Kč
- Vičar, J. (ed.): *Musicologica Olomucensia 11*. 108 s. 292 Kč
- Černý, J.: *Romanica Olomucensia Vol. 22, No. 1*. 102 s. 198 Kč

Institut celoživotního vzdělávání (FF)

- Puchinger, Z.: *Účetnictví*. 1. vyd., 120 s. Neprodejné

Přírodovědecká fakulta

- Nezvalová, D. a kol.: *Inovace v přírodovědném vzdělání*. 1. vyd., 68 s. Neprodejné
- Hýblová, R.: *Školská legislativa*. 1. vyd., 72 s. Neprodejné

Lékařská fakulta

- *Výroční zpráva LF za r. 2009*. 56 s. Neprodejné
- Modrianský, M. (ed.): *Konference vědeckých prací studentů DSP 2010*. 1. vyd. 72 s. Neprodejné
- Ulrichová, J. (ed.): *Biomedical Papers Vol. 154, No. 2*. 188 s. Neprodejné

Fakulta tělesné kultury

- Hodaň, B.: *Tělesná kultura*. 2010, sv. 33. č. 112 s. Neprodejné
- Miklánková, L.: *Kouzelné noty ve školní družině*. 1. vyd., 42 s. Neprodejné
- Klimešová, I.: *Hrajeme si s jídlem*. 1. vyd., 38 s. Neprodejné
- Stejskal, P. (ed.): *Gymnica Vol. 40, No. 1*. 70 s. 191 Kč
- Kurková, P. a kol.: *Nevidíme, neslyšíme, nechodíme, přesto si však rozumíme II*. 1. vyd. 64 s. Neprodejné

Ostatní

- Špatenková, N., Kryštof, D. (ed.): *Univerzita třetího věku při UP v Olomouci*. 1. vyd., 70 s. Neprodejné

-vých-

JUBILEA

Jubilantka na Katedře primární pedagogiky

Již uběhlo neuvěřitelných 32 let od vstupu prof. PhDr. Aleny Nelešovské, CSc., na akademickou půdu Pedagogické fakulty Univerzity Palackého, kde téměř dvacet let působil ve funkci vedoucí Katedry primární pedagogiky. Stežejní profesní dráha paní profesorky je zaměřena na vzdělávání učitelů primární školy a novodobě také na vzdělávání učitelů mateřské školy. Věříme, že v této profesi bude profesorka Nelešovská s velkým zaujetím pokračovat i nadále. U příležitosti letošního významného zájmového události, která je spjata s životním jubileem naší profesorky Nelešovské, gratulujeme s přáním pevného zdraví, elánu a spokojenosti nejen v profesním, ale i v osobním životě, s přáním dostatku energie pro všechny další tvůrčí aktivity ve prospěch katedry a ve prospěch rozvoje vzdělávání učitelů.

Za kolektiv spolupracovníků Katedry primární pedagogiky M. Rašková

AS UP schválil rozpočet na rok 2010

Na konci června schválil Akademický senát UP návrh souhrnného rozpočtu na rok 2010. Olomoucká univerzita bude hospodařit s částkou 1 029 436 tis. korun. V porovnání s loňskem je to asi o 21 milionů korun méně. Celkovou výši financí tradičně ovlivnily jak ukazatele, monitorující počty studentů a absolventů, tak letos nově ukazatel hodnotící kvalitu školy.

O finanční situaci UP informovali na konci června záměstnanec Rektorátu a univerzitních zařízení UP rektor prof. Miroslav Mašláň, CSc., a kvestorka Ing. Henrieta Crkoňová

„Vyjádřením, že má olomoucká univerzita letos financí méně, bych byl opatrný. Univerzita Palackého obdržela méně financí pouze v kapitole určené na vzdělávací činnost. Ve všech ostatních kapitolách si naopak polepšila,“ řekl rektor UP již 29. 6. při setkání se záměstnanci Rektorátu UP a univerzitních zařízení. V průběhu tohoto shromáždění – a stejně tak o den později v průběhu jednání AS UP – uvedl, že zdůvodnění nižšího příspěvku na vzdělávací činnost se nachází v nové strategii, k níž se v současné době české vysoké školství ubírá. Extenzivní vývoj, při kterém si finančně významně polepšily ty fakulty, jež díky podpoře MŠMT přijímaly co nejvíce studentů, se reálně stal minulostí. Kromě centrálních jednotek UP, které jsou financovány právě z příspěvku na vzdělávání, se tak s tímto odůvodněním do jistých problémů dostávají ty fakulty, jejichž zaměření je především vzdělávací. Fakulty, které nejsou závislé na počtu studentů, ale velkou část z jejich rozpočtu tvoří finance přicházející do kapitoly věda a výzkum – aktuálně se jedná o ukazatel hodnotící kvalitu školy – by nedostatkem financí trpět neměly. „UP by se měla snažit udržet v horní třetině žebříčku vysokých škol, a tím si do budoucna zajistit přísun finančních prostředků. Vysoké školy se totiž velmi brzy budou dělit podle kvality. A kvalitnější vysoké školy pak financí obdrží samozřejmě více,“ dodal rektor olomoucké univerzity prof. M. Mašláň. (Více informací z jednání AS UP níže.)

-map-, foto -mo-

Baroko 2010 v Uměleckém centru UP

V rámci festivalu Baroko 2010 připravila na 3. 8. Katedra hudební výchovy PdF vystoupení souboru **Musica Flora**, který v Kapli Božího Těla UC UP uvedl **Stabat Mater Antonia Vivaldiho**.

-red-, foto -mo-

Olomouc navštívil světově uznávaný chirurg dr. Bohdan Pomahač, absolvent Lékařské fakulty UP

V polovině července přijel navštívit místa svých olomouckých studií špičkový český chirurg MUDr. Bohdan Pomahač, který v dubnu loňského vedl v americkém Bostonu tým lékařů, s nimiž se mu podařilo úspěšně provést transplantaci obličeje. Šlo tehdy teprve o druhou operaci tohoto druhu v USA a sedmou na světě.

Devětatřicetiletý rodák z Ostravy navštívil hanáckou metropoli v rámci natáčení dokumentu, který o něm připravuje Česká televize. Medicínu na olomoucké univerzitě absolvovala i jeho manželka Hana, která je oční lékařkou. Oba zavzpomínali na dobu svých studií při prohlídce areálu Fakultní nemocnice Olomouc a Teoretických ústavů LF, během které je doprovázel děkan Lékařské fakulty UP prof. Zdeněk Kolář, CSc.

Dr. Bohdan Pomahač hned po studiích v Olomouci odešel do USA, kde se po krušných začátcích vypracoval na špičkového odborníka v oblasti cévní chirurgie. Od roku 1996 působí v bostonské nemocnici Brigham and Women's Hospital, kde v současné době provozuje vlastní praxi plastické, rekonstrukční a estetické chirurgie a je šéfem popáleninové kliniky. V USA žije s manželkou, osmiletou dcerou a sedmiletým synem. V roce 2007 stál u zrodu americké Společnosti pro rekonstrukční transplantace.

Dr. B. Pomahač (uprostřed) s manželkou a děkanem LF prof. Z. Kolářem během své návštěvy Teoretických ústavů LF

-eh-, foto archiv FNO

V Olomouci přibude univerzitní mateřská škola

V rámci výzvy č. 54 – Rovné příležitosti žen a mužů byly 9. 8. zveřejněny výsledky výběru projektů ESF. V rámci této výzvy byl k financování schválen společný projekt Pedagogické a Přírodovědecké fakulty UP „Univerzitní mateřská škola a klub předškoláků“.

Pedagogická fakulta, jejímž cílem je vychovávat budoucí učitele všech typů a stupňů škol, se již delší dobu zabývala myšlenkou vybudovat v souladu s trendy v oblasti preprimárního vzdělávání předškolní zařízení, které by napomohlo sladit náročný pracovní a rodinný život svých zaměstnanců. V posledním období jí v tomto záměru velmi podporovala i Přírodovědecká fakulta, která je známá svými popularizačními aktivitami mezi dětmi a mládeží.

Nově zřízená mateřská škola bude poskytovat nadstandardní služby spojené s logopedickým, pedagogicko-psychologickým poradenstvím, případně jazykovým vzděláváním apod. Tyto oblasti budou zaštiťovány odbornými pedagogickými pracovníky přímo z univerzity. Obě fakulty se v rámci projektu budou rovněž zaměřovat na podporu rovných příležitostí na trhu práce, a to právě prostřednictvím zřízení mateřské školy.

Projekt bude realizován od podzimu letošního roku.

V. Benešová

Z JEDNÁNÍ AKADEMICKÉHO SENÁTU UP

Senátoři AS UP se 30. 6. kromě rozpočtu UP na rok 2010 věnovali následujícím tématům:

*** Externí audity uskutečněné v prostředí SKM UP a stanoviska rektora UP k navrhovaným doporučením.** Poté, co zástupci firem BFM a firmy H-audit s. r. o. seznámili senátory UP s výsledky procesního a finančního auditu, prezentoval svá stanoviska k jednotlivým zjištěním a doporučením rektor UP. V návaznosti na doporučení optimalizovat pracovní pozice technicko-hospodářských pracovníků a úklidu uložil ředitelce SKM UP zvážít situaci a informovat jej o příslušných opatřeních do konce srpna. Ve stejném termínu uložil rektor UP ředitelce SKM UP informovat jej o přijatých změnách, jež se týkají chodu některých procesů. Nesouhlasně se rektor UP vyjádřil k návrhu externích auditorů, jenž doporučuje zrušit pozici ředitele SKM a navrhuje přímé řízení SKM kvestorem UP. K té části auditu, jež se týká analýzy řídicích nástrojů, prof. M. Mašláň uvedl, že v souladu s připravovaným popisem procesů na centrálních jednotkách UP a úpravou jejich struktury bude tento proces do konce kalendářního roku uskutečněn i v rámci SKM UP. Na základě doporučení externích auditorů uložil rektor UP ředitelce SKM také pravidelně informovat vedení UP o hospodářských výsledcích SKM UP. V návaznosti na doporučení externí firmy H-audit pak prof. M. Mašláň poukázal na to, že je nutné zabývat se řešením archivace nabídek potravinářských komodit. Hovořil o zavedení dynamického nákupního systému na UP (září 2010), s nímž by měla být vyřešena transparentnost procesů a přehled nastavení výběrových řízení.

Kontrola způsobu nákupu potravin do menzy UP se v roce 2008 a počátkem roku 2009 věnovalo také oddělení interního auditu a kontroly UP (dále jen OIAK UP), a to v souvislosti s prošetřením podnětu společnosti Made Group, a. s., Praha, zasláno v roce 2008. Jedním

z výsledků této mimořádné kontroly bylo doporučeno zavést v prostředí UP dynamický nákupní systém. Uvedené doporučení pak potvrdili i externí auditori, za jejichž práci UP zaplatila cca 1 mil. korun bez DPH. Informace o výsledcích auditů na SKM UP a způsob řešení zjištěných skutečností ze strany rektora UP vzal AS UP na vědomí. Zároveň rektor UP požádal o průběžné informace o aplikování závěrů auditů.

*** Stanoviska rektora UP související s mimořádnou kontrolou OIAK zaměřenou na realizaci veřejné soutěže pro výběr stavební firmy k provedení stavebních prací na akci Rekonstrukce Děkanátu LF UP na tř. Svobody č. 8 – I. a II. etapa, způsobu a správnosti zajištění smluvních vztahů, fakturace atd.** Podnět k prošetření podal 1. 12. 2009 k rukám rektora UP Ing. Miroslav Poláček, technik realizace staveb Odboru rozvoje a výstavby UP (dále jen ORV UP). Rektor UP před senátory UP potvrdil, že došlo k administrativnímu pochybení při zadávání zakázky a zároveň uvedl, že byly porušeny předpisy. V souvislosti s výsledky mimořádné kontroly pak informoval o nově přijaté směrnici, jež se týká zadávání veřejných zakázek na UP a v níž jsou nastaveny postupy zadání zakázek a jejich kontrola. Kvestor UP nařídil prověřit a popsat procesy, jež souvisejí se stavební činností a patří pod ORV UP. Do 30. 6. měl být připraven také přehled všech stavebních investičních akcí uskutečněných v letech 2008–2010. Ve spolupráci s OIAK by měly být provedeny audity těchto investičních akcí. O jejich pořadí rozhodne rektor UP.

(Více informací z jednání AS UP na www.upol.cz/odkazy/organy-up/vedeni-up/)

M. Hronová

Na sklonku léta na UP tradičně s tématem rozvojová spolupráce

S cílem seznámit se s problematikou rozvojových zemí jak v rovině teoretické, tak i v rovině praktických rad a informací o nejruznějších aspektech života a práce v těchto zemích přijelo na sklonku léta do Olomouce zhruba sedmdesát vysokoškolských studentů a pracovníků nevládních organizací. V prostorách Přírodovědecké fakulty se zúčastnili tradiční *Letní školy rozvojové spolupráce*.

„Značný prostor této školy věnujeme každoročně diskusím mezi účastníky, lektory a organizátory. V rámci workshopů v menších skupinách měli účastníci také možnost osvojit si praktické dovednosti,“ sdělil doc. Pavel Nováček, vedoucí Katedry rozvojových studií PíF UP.

Mezi přednášejícími byli i zástupci Keni, kteří hovořili na téma „Africký rozvoj – skutečná nezávislost“

V průběhu letní školy, která na UP proběhla v termínu od 30. 8.–3. 9., hovořili o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky tradičně jak zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR, tak i zástupci České rozvojové agentury. Letos byla tato škola mj. zpřesněna výstavou Cena vody, která informovala o globálním problému nedostatku a špatné kvalitě vody v rozvojových zemích a o souvisejícím problému nedostatečné sanitace.

Letní školu rozvojové spolupráce každoročně organizuje Katedra rozvojových studií PíF UP ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Agenturou rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, o. p. s.

Z tiskové zprávy vybrala -map-, foto -mo-

VTP UP nabídl firmám možnost zadávat témata diplomových prací

Vědeckotechnický park UP nabízí nově službu, která by měla pomoci rozšířit spolupráci mezi komerční sférou a Univerzitou Palackého. Firmy tak nyní mohou využít VTP UP při zadávání témat diplomových prací studentům univerzity. Zprostředkování zadání tématu práce chce park nabízet trvale napříč všemi fakultami univerzity.

Praxi běžnou na technických vysokých školách se rozhodli pracovníci VTP UP zavést také na půdě druhé nejstarší univerzity v ČR. „Doufáme, že když se nám při průzkumu 51 % studentů vyjádřilo v tom smyslu, že chtějí po absolvování školy nastoupit do zaměstnání, tak budou mít zájem zpracovat diplomovou práci pro firmu na míru. Navíc se dá předpokládat, že pokud budou úspěšní, tak by o ně mohla mít firma zájem i do budoucna,“ upřesňuje význam služby Silvie Polánková, projektová manažerka VTP UP.

Dle očekávání by se mohly firmy obracet především na studenty Lékařské a Přírodovědecké fakulty, zájem lze ale také očekávat například o Filozofickou fakultu. „Věříme, že půjde o oboustranně výhodnou spolupráci. Pokud si nějaká firma zadá téma, které bude pro ni prospěšné a něco jí přinese, mohla by mít zájem i o další spolupráci v budoucnu. Studenti naopak mohou již v závěru svého studia navázat spolupráci s firmou z jejich oboru,“ dodává Polánková.

O. Martínek

Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů Další projekt UP získal finanční podporu v rámci OP VaVpI

MŠMT ČR rozhodlo o poskytnutí dotace dalšímu projektu UP Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů, které zakládá oficiální podporu výzkumu a vývoje v oblasti pokročilých technologií a materiálů na Přírodovědecké fakultě UP. Projekt byl schválen v červenci v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace s celkovou dotací ve výši 544 815 080 Kč, přičemž 463 092 818 Kč bude hrazeno z prostředků EU a 81 722 262 Kč z rozpočtu ČR.

Primárním cílem projektu je intenzivní prosazování uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v praxi. Projekt tvoří mezičlánek mezi výzkumnými aktivitami probíhajícími dominantně na UP a podnikatelskými subjekty v oblastech nanotechnologií, optických technologií, analytických procesů a instrumentace a vývoje biologicky aktivních sloučenin.

Šest výzkumných skupin bude výsledky své vědecké práce směřovat do celé řady ekologických, medicínských a průmyslových aplikací. Za všechny lze zmínit například moderní technologie čištění vod s využitím nanočástic železa, antibakteriální úpravy povrchů pomocí nanočástic stříbra nebo unikátní optické technologie využívané při detekci vysokoenergetického kosmického záření. V rámci řešení projektu budou vyvíjeny a testovány také nové látky s vysokou protinádorovou aktivitou a magnetické materiály použitelné v medicíně jako kontrastní látky nebo nosiče léčiv.

Díky předchozí mnohaleté úspěšné grantové politice se podařilo na PíF UP vybudovat přístrojový a technologický park, který je především v oblasti materiálového a optického výzkumu v republikovém měřítku zcela jedinečný. Projekt počítá s vybudováním nových prostor (cca 5 400 m²), do kterých budou přemístěny laboratoře a pracoviště nacházející se v prostorách VTP UP. V rámci projektu se počítá s pořízením řady nových unikátní zařízení a technologií, které umožní vznik nadstandardního technologického centra v celoevropském měřítku. Jako příklad je možné uvést transmisní elektronový mikroskop vysokého rozlišení s možností měření při nízkých teplotách, který v současnosti není k dispozici na žádném z výzkumných pracovišť v ČR, unikátní optické centrum pro povrchové úpravy nových optických prvků nebo technologické pracoviště pro syntézu nanočástic přechodných kovů a oxidů těchto kovů.

Koordinátorem projektu je prof. Miroslav Mašláň, CSc. (rektor UP, člen Katedry experimentální fyziky PíF a Centra pro výzkum nanomateriálů), k dalším klíčovými odborníky

patří doc. Radek Zbořil, PhD. (zástupce vedoucího Katedry fyzikální chemie), prof. Miroslav Hrabovský, DrSc. (vedoucí Společné laboratoře optiky UP a FÚ AV ČR), prof. Pavel Hobza, DrSc., FRSC (vedoucí oddělení Molekulového modelování na ÚOCHB a vedoucím Centra biomolekul a komplexních molekulových systémů AV ČR, člen Katedry fyzikální chemie PíF), prof. Juraj Ševčík, PhD. (děkan PíF UP, člen Katedry analytické chemie), prof. Zdeněk Trávníček, PhD. (vedoucí Katedry anorganické chemie PíF), prof. Karel Lemr, PhD. (vedoucí Katedry analytické chemie PíF), doc. Michal Otyepka, PhD. (vedoucí Katedry fyzikální chemie PíF), Ing. Oldřich Schneeweis, DrSc. (vedoucí skupiny elektrických a magnetických vlastností Ústavu fyziky materiálů AV ČR v Brně).

Projekt *Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů* je již čtvrtým projektem UP, které získaly podporu v rámci OP VaVpI. Přiřadil se tak k projektům *Biomedicina pro regionální rozvoj a lidské zdroje – BIOMEDREG* (Lékařská fakulta UP), *Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum* (Přírodovědecká fakulta UP) a *Rozvoj infrastruktury pro vědu, výzkum a výuku na Lékařské fakultě UP* (Dostavba Teoretických ústavů Lékařské fakulty UP).

-rp-, -mav-

Lidé z celého světa investují nemalé prostředky, aby mohli studovat češtinu v Olomouci

Letošní, v pořadí již dvacátý čtvrtý ročník *Letní školy slovanských studií FF UP*, který proběhl ve dnech 24. 7.–21. 8., pilákal frekventanty z dvaceti zemí. Nechyběli mezi nimi zájemci z Velké Británie, Švýcarska, USA, Německa či exotické Jižní Koreje, Venezuely, Japonska a Egypta. Již tradičně pro ně byla připravena výuka češtiny a obeznámení se s tuzemskou kulturou a realitiemi.

Podle ředitele Letní školy slovanských studií PhDr. Petra Pořízky, Ph.D., se studenti rozhodli investovat nemalé prostředky za letenky, pobyt v České republice a dvacet tisíc korun za kurz především kvůli svému zájmu o středo-

Certifikát o absolvování Letní školy slovanských studií obdrželo 21. 8. v Kapli Božího Těla Uměleckého centra UP třiaosmdesát studentů

evropskou kulturu a literaturu. Někteří jsou motivováni pracovními příležitostmi spojenými s kontakty s Českou republikou. „Olomouc je jedno z mála míst v ČR, kde lze podobné vzdělání získat. Zájem o naši Letní školu rozhodně neskomírá,“ konstatoval ředitel letní školy. Dodal, že právě Olomouc je pro většinu studentů letní školy skvělou ukázkou historického stavitelství. Mnozí obdivují zdejší bezpečnost a také pivo, které považují za nedílnou součást českého národního dědictví. Podle lektorů mají studenti největší problém s vyslovováním „r“ a slov, v nichž se vyskytne více souhlásek, stejně jako s náročným českým skloňováním, zálužnými tvary sloves a nezvyklou diakritikou.

Letní škola slovanských studií je jednou z významných aktivit Filozofické fakulty UP, která považuje internacionalizaci za jednu ze svých priorit. V současné době udržuje FF bilaterální spolupráci se sto jedenácti univerzitami po celém světě, na fakultě studuje několik set zahraničních studentů. Naopak do ciziny se v rámci mezinárodních programů ročně vydá přes pět set studentů FF. „Každý z našich absolventů by do budoucna měl mít za sebou alespoň půl roku studia na některé ze zahraničních univerzit a my uděláme vše pro to, aby těchto možností přibývalo a byly co nejklivnější. Zkušenost ze světa patří k tomu nejdůležitějšímu, co univerzita svým studentům nabízí,“ doplnil děkan fakulty doc. Jiří Lach.

Z tiskové zprávy vybrala -map-, foto M. Otava

Katedra nederlandistiky FF získala ocenění za mezinárodní spolupráci v rámci univerzitních sítí

Ocenění úspěšné mezinárodní partnerské spolupráce se dostalo Katedře nederlandistiky FF UP, zapojené prostřednictvím Drs. Base Hamerse v rámci sítě Language and Literature in a Central European Context (CII-AT-0012-04-0809) do Středoevropského výměnného programu univerzit (CEEPUS). Právě ta se stala vítězem soutěže o Cenu ministrů členských zemí programu CEEPUS za akademický rok 2008/2009. Cena, jejímž koordinátorem je University of Vienna, byla udělena při příležitosti 16. zasedání Společného výboru ministrů školství programu CEEPUS v březnu v černohorské Budvě.

Podle slov tehdejšího náměstka ministra prof. Vlastimila Růžičky přispěla k ocenění Katedra nederlandistiky především aktivní účastí svých studentů, profesorů a zaměstnanců na fungování partnerské sítě a pro ostatní účastníky programu se stala příkladem velmi dobře organizované vzájemné spolupráce univerzitních pracovišť. Její přínos ocenil rovněž rektor UP prof. Miroslav Mašláň blahopřejným dopisem vedoucímu katedry doc. Wilkenu Engelbrechtovi.

CEEPUS je středoevropským výměnným univerzitním programem zaměřeným na regionální spolupráci v rámci sítí univerzit. Program je určen pro pregraduální studenty od ukončeného druhého semestru, postgraduální studenty a pedagogy vysokých škol. Do programu se lze zapojit v rámci

sítí vysokých škol nebo individuálně (jako tzv. freemover). Důraz je přitom v první řadě kladen na aktivity v rámci sítí. Cílem programu je vytvoření středoevropské univerzitní sítě, skládající se z jednotlivých dílčích sítí programu.

Projekt se zaměřuje na podporu styků mezi následujícími zeměmi: Bulharskem, Českou republikou, Chorvatskem, Maďarskem, Polskem, Rakouskem, Rumunskem, Slovenskem, Slovinskem, Srbskem, Albánií, Bosnou a Hercegovinou a Makedonií.

Více informací o tomto programu a informace pro stipendisty: www.dzs.cz/.

-mav-

Olomoucký arcibiskup vysvětil nový sál ve FNO pro léčbu pacientů s onemocněním srdce a cév

Nový moderně vybavený sál pro špičkovou léčbu pacientů se srdečními arytmiemi a dalšími kardiologickými onemocněními začal fungovat ve Fakultní nemocnici Olomouc. Jeho prostory během oficiálního otevření 19. 7. slavnostně vysvětil Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký a metropolita moravský. Sál je vybavený angioliinkou a špičkovou technologií umožňující prostorové zobrazení srdečních dutin. Spolu se stavebními úpravami jde o investici v celkové výši 39 milionů korun.

Kardiologickou péči o pacienty se srdečními a cévními chorobami zajišťuje v olomoucké fakultní nemocnici pracoviště I. interní kliniky LF a FNO. Pro diagnostiku a intervenční výkony měla klinika doposud k dispozici jednu angioliinku. Po vybudování nového elektrofyziologického sálu s druhou angioliinkou nabízí nyní díky moderním technologiím ještě kvalitnější péči. Moderní vybavení umožňuje provádět více výkonů v oblasti léčby srdce a cév bez nutnosti klasické operace, efektivní léčbu všech poruch srdečního rytmu a výnamně se také zkrátí čekací doby.

Prostory nového sálu a jeho zázemí byly budovány tak, aby na pacienta působily co možná nejvlídněji. „Snažili jsme se brát v potaz nejen zdravotnická hlediska, ale také estetická a duchovní rozměr péče o pacienty. To je nakonec i důvod, proč jsme požádali pana arcibiskupa Graubnera o vysvěcení nových prostor. Jsme rádi, že naší prosbě vyhověl,“ doplnil doc. Táborský.

-eh-, foto archiv FNO

Plant NO Club 2010

Pracovníci Katedry biochemie a Katedry botaniky PFF uspořádali ve dnech 15.–16. 7. pod vedením Dr. Marka Petřivalského v prostorách nové budovy Přírodovědecké fakulty mezinárodní konferenci „Plant NO Club“. Třetího setkání skupin studujících oxid dusnatý u rostlin se zúčastnilo 90 vědců, z toho 75 ze zahraničí.

Konference, v jejímž průběhu zaznělo celkem 24 přednášek a bylo prezentováno 31 posterů, se zúčastnili

špičkoví odborníci v dané problematice, především Javier Corpas (Španělsko), Massimo Delledone (Itálie), Jorg Dürner a Werner Kaiser (Německo), John Hancock a Luis

Mur (Velká Británie) a David Wendehenne (Francie). Vědecká sdělení pokrývala široké spektrum problematiky oxidu dusnatého u rostlin, zejména studium mechanismů tvorby a působení NO jako signální molekuly v průběhu normálních fyziologických procesů, ale i v obranných reakcích vyvolaných různými stresovými faktory.

V rámci konference byl rovněž prezentován projekt OPVK „AescuLab – systematické laboratorní vzdělávání studentů a pracovníků VaV v oblasti Life Sciences s podporou e-learningu“.

Na perfektní organizaci průběhu konference se podílely Jitka Hýbnerová z Konferenčního servisu UP, doc. Michaela Sedlářová z Katedry botaniky a doc. Lenka Luňková z Katedry biochemie spolu s kolegy a studenty biochemie. Organizátoři rovněž děkují všem sponzorům a České fytopatologické společnosti, která prostřednictvím předsedy prof. Aleše Lebedy zaštila vydání sborník. Konference byla realizována v rámci řešení projektu prof. Aleše Lebedy „Variabilita složek a interakcí v rostlinném patosystému a vliv faktorů prostředí na jejich projev“.

-ll-, foto archiv katedry

Druhá část projektu IVOŠ završena

Za účelem shrnout dosavadní zkušenosti, které nabývali účastníci projektu „IVOŠ – zvýšení kvality ve vzdělávání zavedením interaktivní výuky do škol“, se 27. 8. sešlo v aule Pedagogické fakulty UP několik desítek pedagogů. V rámci konference o interaktivní výuce PROTECH 2010 zhodnotili završenou druhou část několikaletého evropského projektu, v rámci níž vytvořili metodici podle své aprobační celkem dvacet interaktivních výukových hodin. Ty obsahují nové výukové činnosti včetně modulových interaktivních výukových programů, které kladou důraz na efektivnější a všestrannější využití informačních a komunikačních technologií a interaktivních multimediálních didaktických pomůcek.

„Práce s moderními výukovými prostředky nabídla učitelům i žákům jedinečnou možnost rozvoje jejich klíčových kompetencí. Přínosem a přidanou hodnotou bude v závěru tohoto projektu pro pedagogy získání nové odbornosti, rozšíření profesních dovedností, výrazné zlepšení podmínek pro přípravu a realizaci výuky, a v neposlední řadě také přístup do elektronické knihovny interaktivních výukových modulů. Žákům pak tento projekt nabízí možnost získávat poznatky z nejrůznějších populárních a trendových zdrojů, rozvíjet jednotlivé dovednosti nově, poutavě a samostatně řešit úkoly v návaznosti na individuální znalosti práce s informačními technologiemi. Díky projektu tak mohou efektivně a tvořivě využívat prostředky komunikace, nácik různých způsobů mluveného projevu a v neposlední řadě také při týmové spolupráci organizovat společnou činnost a přijmout odpovědnost za vlastní práci,“ sdělil Žurnálu PhDr. Milan Klement, Ph.D., proděkan pro informační a vzdělávací technologie PFF UP.

Do projektu, který je připraven a realizován v přímé návaznosti na strategii Olomouckého kraje a jenž je společným projektem Katedry technické a informační výchovy PFF UP a sedmnácti základních škol ve městech, venkovském prostoru a problémových regionech Olomouckého kraje, je zapojeno více než dva tisíce žáků druhého stupně základních škol a pětáctičet dnes již certifikovaných pedagogů.

Celý projekt je rozdělen do čtyř částí.

V první se aktéři věnovali teoretické a praktické přípravě, vzdělávání a certifikaci pedagogů jednotlivých partnerských škol. Cílem této etapy bylo mj. srovnat a sjednotit materiálně technické podmínky škol pro realizaci následujících fází projektu.

Nyní, ve třetí fázi projektu, jejíž završení se očekává 30. 4. 2011, by měly proběhnout pilotní interaktivní výukové hodiny ve výuce, jejich korekce v návaznosti na autoevaluaci metodiků a podněty získané metodickým vedením a dotazováním žáků formou dotazníků.

-map-

Rostliny pod mikroskopem

Do konce června byla v Botanické zahradě v olomouckých Smetanových sadech přístupná expozice fotografií „Mykózy rostlin pod mikroskopem“, kterou připravila Katedra botaniky PFF UP.

-red-, foto -jd-

Za tajemstvím hulínské pravěku

V horkých červencových dnech se studenti archeologie (Sekce archeologie Katedry historie FF) zúčastnili povinné praxe při záchranných výzkumech Archeologického centra v Olomouci na stavbě dálnice v okolí Hulína. Pro mnohé to byla vůbec první zkušenost s praktickým terénním výzkumem, jiní už byli v tomto ohledu oštěřeni, v úmorných letních vedrech to však byla zkouška odolnosti pro všechny. V jejich úsilí jim zdatně sekundovali polští kolegové z univerzity v Rzeszowě, příjždějící na měsíční pobyt pravidelně již sedmým rokem.

Studenti se při výzkumu naučí nejen zacházet s rýčem, házet lopatou, ale také se nezranit při ohánění se krompáčem. Fyzické síly prověří nekonečné vyvážení hlíny na kolečkách. Málokdo si totiž uvědomuje, že ono pověstné „špachtličkování a štetěčkování“, známé z televize, je až finální částí odkrývání konkrétní situace nebo nálezu. A k němu je zapotřebí se, mnohdy lopotně, prokopat. A nenecháme se mýlit, ta jemná práce představuje jen „špičku ledovce“. Budoucí archeologové musí mimo to správně rozlišovat a interpretovat objekty, vrstvy a nálezy, zvládnout jemnou preparaci artefaktů, a také je umět fotograficky a kresběně zdokumentovat v příslušném měřítku, popsat, odborně vyzvednout atd. Součástí výuky je rovněž práce s totální stanicí při digitálním zaměřování archeologických objektů a prozkoumaných ploch.

Letošní výzkum se soustředil na dvě polykulturní sídliště s převahou osídlení z období lužických populaciových polí mladší a pozdní doby bronzové (1300/1200–800/750 př. n. l.). Počátky však sahají do eneolitu – pozdní doby kamenné (kultura s moravskou malovanou keramikou z lengyelského okruhu – 5. tis. př. n. l.). Prozkoumat se podařilo mohutnou kulturní vrstvu i zahloubené jámy a jamky/sloupky plné keramických střepů, propálených hrudek hlíny, tzv. mazanice, z ní také sadu tkalcovských závaží, zvířecí kosti, broušené i štípané kamenné nástroje a také několik předmětů z bronzu. Nejmladší pozůstatky náležejí době laténské (400–0 př. n. l.) a římské (0–400 n. l.). Kromě typických zlomků na kruhu točené keramiky k ní řadíme skleněné náramky a pěkně zdobené korálky.

Pozornost výzkumníků upoutala hluboká studna s kamenným dlážděním a pozůstatky nadzemní stavby v bezprostředním okolí s množstvím nálezů (kultovní či obětní místo?), jejíž výzkum nemohl být kvůli silně nastupující spodní vodě dokončen. Raritou letošní sezóny (s podivem na obou nalezištích) jsou pak lidské pohřby v sídlištních jámách ze starší doby bronzové (únětická kultura – 18. stol. př. n. l.). V prvním případě šlo o společný pohřeb ženy a dítěte obrácené tvářemi k sobě. Ženu zdobily typické drátěné šperky té doby. Ve druhém ležela přísně skrčená kostra dospělého na levém boku. Stejně jako v hrobech měl při sobě zvláštní keramiku (osudí, dvě miniaturní závěsné nádoby). Zbytek milodarů byl také dost neobvyklý: dva zvířecí zuby se stopami zavěšení, provrtaná mušlička, škeble, drobný drátek či kroužek snad ze stříbra (?) a bronzová náušnice tzv. sibiřského typu s obdobami v Karpatské kotlině a východní části střední Evropy, jeden z nejzápadnějších exemplářů svého druhu.

Letošní úspěšná sezóna poodhalila další část tajemství hulínské pravěku. Je dobře, že studenti olomoucké univerzity se podíleli na jeho záchraně.

PhDr. J. Peška, Katedra historie FF

Laboratoř při Ústavu lékařské biofyziky LF UP pomáhá s výukou Vídeňské lékařské univerzity

V červenci hostoval v laboratoři pro výzkum medicínských aplikací ultrazvuku při Ústavu lékařské biofyziky LF UP (ÚLB) student 4. ročníku Vídeňské lékařské univerzity Jakob Klein. Tak jako ostatní jeho kolegové je i on v rámci studia medicíny povinen vytvořit ročníkový projekt. Zatímco medicíni většinou zpracovávají různé pacientské kasuistiky a statistické studie z lékařské praxe, jeho zaujala práce vídeňského spolupracovníka Ústavu lékařské biofyziky dr. Ing. Christiana Kollmanna, vedoucího ultrazvukové laboratoře Centra lékařské fyziky a biomedicínské techniky Vídeňské lékařské univerzity (www.meduniwien.ac.at/zmpbmt/).

Jakob Klein (vpravo) a Mgr. Jaromír Vachutka při práci se sonografem Ultrasonix RP

Dr. Kollmann se věnuje podobně jako olomoucké pracoviště problematice měření kvality ultrazvukových zobrazovacích přístrojů a téma projektu odpovídá tomuto zaměření. Název zadání zní „Hodnocení vlivu poškození sondy sonografu na přesnost měření rychlosti průtoku krve Dopplerovskou metodou“. Poškození sondy je poměrně častá závada v ultrasonografické praxi, a proto je velmi důležité určit, jak závisí kvalita diagnostiky na míře poškození sondy.

Laboratoř Ústavu lékařské biofyziky LF UP má k dispozici světově unikátní sonograf Ultrasonix RP (Research Pack), u kterého lze programem modelovat poruchu sondy, přičemž s pomocí speciálního testovacího objektu můžeme přesně simulovat a sonografem měřit průtok krve cévou. Je tedy nasnadě, že dlouholetá spolupráce obou pracovišť při výzkumu i výuce, která probíhala i formou grantových projektů MŠMT Kontakt a Akcion, vyústila do této konkrétní činnosti.

Jakob Klein spolupracoval při měřeních s Mgr. Jaromírem Vachutkou, který se ve své doktorandské práci zabývá také problematikou Dopplerovského měření průtoků. Během dvou dnů usilovně práce získali dostatek dat, aby mohl být ročníkový projekt úspěšně zpracován a doufejme i obhájen.

Ing. L. Doležal, CSc., vedoucí laboratoře pro výzkum medicínských aplikací ultrazvuku ÚLB LF UP, foto archiv autora

O zásadách obchodního styku s Čínou

Patnáct majitelů či managerů společností se 12. 8. zúčastnilo semináře, který se věnoval praktickým informacím o možnostech obchodování s Čínou. Workshop Je Čína zemí neuvěřitelných ekonomických možností? objasnil zájemcům o obchod s Čínou kulturní a obchodní odlišnosti, které na firmy na čínském trhu číhají, poukázal na trendy vývoje obchodu v Číně a v této souvislosti objasnil i možné nástrahy.

„Workshop se povedl. Všechny příspěvky účastníci přijali velmi kladně. Asi největší pozornost přitáhla prezentace Pavla Zlámala, který v Číně podniká už patnáct let, a díky tomu mohl zcela přesně odpovídat na dotazy účastníků,“ uvedl Ing. Jiří Herinek, ředitel Vědeckotechnického parku UP, který se na organizaci semináře podílel.

V celodenním programu o specifikách čínského vnímání světa a vnímání Číny mimo ni hovořil také Mgr. David Uher, Ph.D., český ředitel Konfuciovy akademie UP, o tom, že Čína není jeden trh, pak promluvil také Mgr. Ondřej Kučera, předekán pro organizaci a rozvoj FF UP.

Seminář, který připravila Konfuciova akademie UP a Katedra aplikované ekonomie FF v prostorách VTP, byl ukončen ochutnávkou čínských specialit a individuálním jednáním.

(Všechny příspěvky včetně prezentací jsou k dispozici na <http://vtup.cz/o-nas/nase-akce/je-cina-zemi-neuveritelnych-ekonomickych-moznosti/>.)

-map-

Angličtina – jazyk vědy číslo jedna

Kabinet výuky cizích jazyků PíF UP od r. 2006 organizuje jazykové vzdělávání zaměstnanců a doktorandů PíF UP, ve zkušovém období pořádá navíc týdenní intenzivní kurzy. *Angličtina je jazykem přírodních věd číslo 1*, akademici jsou si toho vědomi a vedení fakulty jazykové vzdělávání zaměstnanců podporuje. Význam angličtiny se promítá samozřejmě i do studijních programů, bez zkoušky z angličtiny se neobejdou doktorandi na PíF UP. Kabinet výuky cizích jazyků se snaží vyhovět potřebám jak zaměstnanců, tak doktorandů a jazykové vzdělávání je na PíF UP chápáno jako zaměstnanecká výhoda.

Letošní letní kurz angličtiny se konal od 12. do 16. 7. a účastnilo se jej celkem 60 zájemců. Letní kurzy v uplynulých letech bývaly v oblíbené cykloturistické destinaci Jižní Moravy v Lednici. Nicméně finanční náklady na kurz mimo Olomouc jsou značné, doba zlá, a proto jsme letos zůstali v Olomouci. A ukazuje se, že kurz v místě je výhodou pro značnou část zájemců.

Hodnocení kurzu bylo velmi pozitivní – účastníci se nezalekli rozřazovacího testu, hostující Simon Gill (z PdF UP) zahájil kurz a nadchl svou přednáškou k problematice *Czenglish*, líbila se probíraná témata, např. *Mind your manners*, *Relationships*, *Using a dictionary*, *Cultural differences*, *Time management* a další. Většina účastníků si užila i odpolední aktivity – seznamovací teambuilding, odpoledne s hudbou a zpěvem a především nácvik irských tanců pod vedením členů skupiny Fiach bán.

Letní kurz stávil na zkušenostech lektorů z uplynulých pěti let, na podnětech účastníků, na jejich zvědavosti a tvořivosti a byl příjemným zážitkem pro všechny zúčastněné. Jsme rádi, že si zaměstnanci a doktorandi PíF UP kurzy angličtiny chválí a že díky angličtině lidé z různých pracovišť, kteří by se jinak na fakultě neměli, navazují dobré vztahy.

PhDr. O. Vítková,
vedoucí Kabinetu výuky cizích jazyků PíF

Videozáznam udělení Ceny Františka Palackého in memoriam

Audiovizuální centrum UP připravilo na začátku července videozáznam z udělení Ceny Františka Palackého in memoriam prof. ThDr. kardinálovi Tomáši Josefovi Špidlíkovi, SJ, dr. h. c. et mult., významné osobnosti českého a evropského duchovního života. Slavnostní akt proběhl 23. 6. v síle Arcibiskupství olomouckého.

Videozáznam je dostupný na adrese www.upol.cz/zpravy/aktuality/videokronika/cena-frantiska-palackeho-in-memoriam-pro-kardinala-tomase-spidlika/.

-red-

XXIV. OHD s mezinárodní účastí: renesance morfologie v hematologii

V kongresovém centru NH Hotelu Olomouc se ve dnech 24.–26. 6. konal pravidelný národní hematologický sjezd XXIV. Olomoucké hematologické dny. O komplexnosti a rozsahu celé akce svědčí plnohodnotné sekce nelékařských oborů: XIV. Konference ošetřovatelských profesí v hematologii a XIII. Konference zdravotních laborantů v hematologii, které lékařskou část sjezdu již léta doplňují; pokrok v systematickém základním i aplikovaném výzkumu molekulární podstaty hematologických chorob demonstroval 3. ročník anglofonní sekce „Symposium on Advances in Molecular Hematology“.

Do hanácké metropole se sjelo celkem 750 účastníků převážně z České republiky, nechybělo i tradičně silné zastoupení účastníků ze Slovenska a pozvání přijali i zahraniční hosté z Belgie, Velké Británie, Nizozemí, Německa, Rakouska, Itálie a Finska. Programová náplň byla jako již tradičně velice obsáhlá. 138 sdělení bylo přijato k ústnímu prezentacím, rozděleným do 27 sekcí dle jednotlivých tematických okruhů, zahrnující téměř všechna odvětví nádorové i nenádorové hematologie. Odborné sekce probíhaly paralelně až ve čtyřech přednáškových sálech. V rámci posterové sekce bylo prezentováno 78 prací zastoupených zajímavými kausistikami i přehlednými výsledky ucelených souborů.

Leitmotivem letošních OHD byla renesance morfologie v hematologii, které byly věnovány dvě edukační sekce a také Wiedermannova přednáška.

Symposium on Advances in Molecular Hematology, které je prestižní součástí OHD již třetím rokem, bylo zaměřeno na základní i aplikovaný výzkum molekulární podstaty hematologických malignit. Stejně jako v předchozích letech se organizátorům sympozia doc. Divokému a prof. Jarošové (Ústav biologie a HOK FNOL a LF UP Olomouc) podařilo zajistit velmi zajímavý a vysoce odborný program, který již tradičně probíhal celý v anglickém jazyce. Jako přednášející se představili jak špičkoví odborníci ze zahraničí, tak celá řada mladých vědců ze špičkových českých pracovišť a je nutno říci, že úroveň jejich sdělení ukázala, že česká hematologie drží krok s vedoucími pracovišti i v experimentální medicíně.

Odborný program vyvrcholil slavnostní Wiedermannovou přednáškou, jejímž přednesením byla poctěna profesorka Barbara J. Bain (Imperial College, Londýn, UK), autorka mnoha světově známých publikací na téma morfologické hematologické diagnostiky.

Významnou společenskou součástí OHD je vyhlášení cen České hematologické společnosti. Za mimořádné a mnohaleté zásluhy o rozvoj hematologie v ČR byla předána ocenění za dlouholetou práci pro českou hematologii. Čestné členství České hematologické společnosti bylo

uděleno prof. M. Jarošové, CSc., J. Indrákové, J. Ščudlové a prim. MUDr. L. Kohoutkovi. Předání cen bylo také milou příležitostí jak poblahopřát k životnímu jubileu významnému českému hematologovi prof. Karlu Smetanovi, DrSc.

V rámci zahájení XXIV. OHD byly předány i ceny České hematologické společnosti a časopisu Transfuzie a hematologie dnes. Cena ČHS za nejlepší původní vědeckou práci v oboru hematologie v roce 2009 byla udělena ex equo RNDr. Jitce Malčíkové, Ph.D. z Centra molekulární biologie a genové terapie Interní hematologické kliniky FN Brno a Mgr. Gabriele Pešlové z Ústavu hematologie a krevní transfuze v Praze. Cena časopisu Transfuzie a hematologie dnes za nejlepší odborné sdělení v oboru transfuzního lékařství byla udělena MUDr. M. Písačkoví (ÚHKT, Praha), jako nejlepší odborné sdělení v oboru hematologie byla ohodnocena práce kolektivu autorů pod vedením Prof. MUDr. J. Starého (FN Motol).

Cena za nejlepší abstrakt byla letos výjimečně přidělena dvěma příspěvkům, které získaly v hlasování vědeckého výboru stejný počet hlasů - autorskému týmu z belgického Leuwenu pod vedením profesorky Iwony Włodarské a kolektivu autorů z dětské hematologie FN Motol v Praze v čele s Tomášem Kalinou. Z tradičně udělovaných cen pro nejlepší prezentace mladých hematologů do 35 let byla udělena pouze cena za nejlepší experimentální sdělení, kterou získal Marek Mráz z FN Brno

Závěrem patří dík celému organizačnímu výboru konference v čele s prezidentem sjezdu prof. MUDr. Karlem Indrákem Dr.Sc., předsedou vědeckého výboru OHD doc. E. Faberem, CSc., a předsedou organizačního výboru doc. MUDr. T. Papajíkem, CSc., všem dalším organizátorům z Hemato-onkologické kliniky FNOL a LF UP, bez jejichž práce by nebylo možno sjezd takového rozsahu uspořádat. Organizátory anglického sympozia v rámci OHD může těšit hodnocení zahraničních hostů, kteří ocenili „světovou“ úroveň všech sekcí a vyjádřili přání zúčastnit se i dalších ročníků tohoto sjezdu.

(Redakčně kráceno.)

MUDr. Z. Kubová, MUDr. V. Procházka, RNDr. M. Divoká

Téma: výchova k občanství a její vliv na sociální soudržnost a eliminaci extrémistických postojů

Katedra společenských věd PdF UP v Olomouci uspořádala ve dnech 22.–25. 8. již XVII. ročník *Letní školy výchovy k občanství a evropanství*, jehož téma se tentokrát

dotýkalo výchovy k občanství a jejího vlivu na sociální soudržnost a eliminaci extrémistických postojů. V průběhu letní školy mohli účastníci – tj. především učitelé ON, OV, ZSV a dějepisu na základních a středních školách – vyslechnout např. přednášku politoložky prof. Vladimíry

Dvořákové (na snímku) z VŠE Praha *Reflexe parlamentních voleb 2010 v ČR*, v níž mj. poukázala na skutečnost, že voliči poprvé ve větším rozsahu využili možnosti udělovat preferenční hlasy, což lze vnímat jako určité pozitivum. Na programu byla i přednáška Ing. Václava Žáka, šéfredaktora časopisu *Listy a dlouholetého předsedy Rady pro Rady pro rozhlasové a televizní vysílání*, zaměřená na reflexi stavu současných českých médií. Značnému ohlasu se těšilo vystoupení ředitele Archivu UP PhDr. Pavla Urbáška, který se věnoval problematice vnímání nejnovějších dějin ve vztahu k výuce na středních a základních školách a také souvisejícím otázkám vyrovnání se s minulostí v současné (české) společnosti (události na konci II. světové války, případ bratrů Masínů a další). Letošního ročníku letní školy se rovněž zúčastnil ředitel Visegrádského fondu (který konání letní školy spolu s Olomouckým krajem, MŠMT a Velvyslanectvím USA v Praze finančně podpořil) PhDr. Petr Vágner, CSc., jenž vysoce ocenil jak organizační zajištění akce, tak obsah jednotlivých vystoupení a úroveň přednášejících.

Mgr. P. Krákorá, Katedra společenských věd PdF UP, foto archiv katedry

Oznámení + Pozvánky

Polské kulturně vzdělávací centrum při sekci polské filologie Katedry slavistiky FF UP pořádá v rámci projektu Česko-polské kulturně vzdělávací partnerství Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR–PR 2007–2013

V. mezinárodní konferenci Olomouc–Opole bilancují

Konference, která se koná pod záštitou prof. Lubomíra Dvořáka, CSc., prorektora pro regionální rozvoj UP, se uskuteční 29. 9. od 10 hod. v učebně č. 340, Vodární ul. 6. Program konference najdete na <http://czpl.polonistika.upol.cz/cz/aktuality.html>.

Organizátoři srdečně zvou všechny zájemce o činnost Polského kulturně vzdělávacího centra jak z řad studentů, tak pracovníků UP.

Kabinet interkulturních studií při Katedře sociologie FF UP pořádá mezinárodní konferenci

Consumer Culture: between aesthetics, social distinction and ecological activism

Umělecké centrum UP, 7.–9. 10.

Konference je součástí celoevropské kampaně Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení (EY2010) a záštitu nad ní převzalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Jejím cílem je diskutovat spotřební kulturu jako komplexní a kontroverzní fenomén a umožnit dialog a spolupráci mezi akademickou a komerční sférou.

(Viz také www.upol.cz/zpravy/kalendar/.)

Centrum judaistických studií FF UP, Židovská obec Olomouc a Café '87 pořádají v rámci Dnů Židovské kultury Olomouc 2010 besedu

Dlouhé mlčení Eriky Bezdíčkové

Muzeum umění Olomouc, Café '87, 7. 10., 17 hod.

Erika Bezdíčková, jedna ze šesti hrdinek dokumentu Olyg Sommerové „Sedm světél“, bude číst ze své knížky vzpomínek *Moje dlouhé mlčení*. Po besedě s autorkou bude následovat autogramiáda.

Právnická fakulta UP – Centrum dalšího vzdělávání zve na odborný seminář:

Neziskové organizace a jejich daňový režim

PF UP, budova A – sál rotunda, 8. 10., 9.30–14.45 hod.

Přednášející: JUDr. Zdenka Papoušková, Ph.D.,

vedoucí Katedry finančního práva, národního hospodářství a ekonomie PF UP.

Bližší informace včetně přihlášky www.upol.cz:80/fakulty/pf/kurzy-pro-verejnost-a-celozivotni-vzdelavani/odborne-seminare/nebo <http://cdv.upol.cz>.

Přednáškový večer Spolku lékařů

Spolek lékařů v Olomouci ve spolupráci s Odborným léčebným ústavem neurologicko-geriatrickým Moravský Beroun pořádá 6. 10. od 16 hodin další přednáškový večer, jehož koordinátory jsou MUDr. Jana Ferancová, MUDr. Jiří Podivinský. Na programu jsou přednášky na témata *Poruchy výživy, systém nutričního sledování a stupňovitě nutriční péče, Intenzivní monitoring glykémie v léčbě diabetu I. a II. typu* a další. Přednáškový večer se bude konat v prostorách Teoretických ústavů LF UP (Hněvotínská 3).

Přirodovědecká a Pedagogická fakulta UP ve spolupráci s olomouckou pobočkou Jednoty českých matematiků a fyziků pořádají již popáté

Běh s klokanem

sobota 25. 9. 2010 – prezentace od 8.00 hod.

u Mlýnského potoka v Olomouci-Řepčíně,

poblíž hospody U Traviče (klyklostezka Lazce–Poděbrady, 150 m od startu proti proudu).

Závod doprovozeného bohatým doprovodným programem se mohou účastnit dospělí i děti.

Podrobné informace na www.zurnal.upol.cz.

V souvislosti s vládním návrhem na zavedení školného na českých veřejných vysokých školách jsme se studentských zástupců v Akademickém senátu UP zeptali:

Jaký je váš názor na zavedení školného?

ThLic. PhDr. Jitka Jonová, postgraduální studium Praktické teologie na CMTF UP: Zavedení školného je nyní vládou plánováno od r. 2013/14. Vláda v programovém prohlášení uvedla maximální částku školného 10 000 Kč za semestr s tím, že „bude školám zapláceno ihned, za tímto účelem student uzavře půjčku garantovanou státem. Bude-li mít student zájem zaplatit ihned, bude mu to umožněno. Půjčka bude hrazena úspěšnými absolventy v okamžiku, kdy jejich příjem překročí výši průměrné mzdy, což nevylučuje možnost dobrovolné dřívější úhrady přímým způsobem“.

Je třeba velmi rozumně určit a zaručit podmínky splácení tak, aby bylo umožněno začínajícímu absolventovi VŠ postavit se na vlastní nohy (stát by neměl „měnit pravidla v průběhu hry“, podobně jako mění státní příspěvky u stavebního spoření a hypoték v neprospěch občanů). Absolvent VŠ si většinou najde práci, ale jak placenou? Když už získá průměrný plat, potřebuje vyřešit otázku bydlení a někdy již má nebo plánuje rodinu, kterou musí také zabezpečit. Pokud by studoval pět let, dluh by činil 100 000 (+ úroky). Jak vysokou mzdu by pak absolvent musel mít, aby si mohl dovolit splácet jak půjčku na školné, tak případnou hypotéku? A co když mu to jeho příjem neumožní nebo bude studovat postgraduální studium (měsíční stipendium dosud bylo v maximální výši 7 000–8 000 Kč)? Stát slibuje, že pomůže sociálně či jinak znevýhodněným studentům, ale bude to realita, nebo to jsou zase jen slova?

Zároveň je třeba promyslet i otázku existence a zachování tzv. neperspektivních oborů, popř. jejich případné ztrativnosti. Existuje totiž reálný předpoklad, že maturant bude vybírat studium podle možnosti uplatnění a předpokládané výše platu. Mohla by pak ale nastat situace, že budeme mít přešerel absolventů technických oborů, ale humanitní odvětví (kromě práva, ekonomie či jazyků) nikdo nepůjde studovat. To, že se jedná o tzv. ekonomicky neperspektivní obor, by nemělo znamenat jeho zrušení, protože i přes svoji ekonomickou nevýhodnost může být velmi užitečný pro společnost. Aby se zabránilo této situaci, bude mít pravděpodobně škola právo školné zmenšit či odpustit (ale o tom, kde chybějící peníze vezme, se už moc nemluví). Také není jasné, zda bude mít studenty kdo učit, protože tabulkové platy nejen začínajících VŠ pedagogů nejsou nijak závratné.

Pokud tedy bude školné představovat regulaci „studentů“, kteří hledají studentské výhody a oddalují nástup do práce, studují „kvůli rodičům“ nebo tímto bez ohledu na obor, pak bude jen vítané, neboť přispěje ke zkvalitnění studia a atraktivní obory. Ale pokud by školné znamenalo znemožnění studia z finančních důvodů (částka 20 000 za rok není málo), nepřiměřené zatížení absolventa na začátku jeho života či tlak na zrušení tzv. ekonomicky neperspektivních oborů, pak je to chybný krok, který je třeba odmítnout.

Jaroslav Kašpar, student oboru Radiologický asistent na Fakultě zdravotnických věd UP: K problematice zavedení školného na VŠ mám negativní postoj. Je mi líto, že si naši politici berou příklady ze států, ve kterých je zavedené školné a taky mnohé další studijní poplatky, ale ekonomická situace v České republice neumožňuje všem studentům zaplatit potřebné výdaje. Provoz VŠ sice není levná záležitost, ale tímto krokem se dle mého názoru „vzdělanost“ lidí jenom zhorší. Inteligentní lidé z chudších rodin totiž nebudou mít možnost studia na vysoké škole, protože na ni nebudou mít dostatek finančních prostředků. Například si nedokážou představit, jak student Lékařské fakulty a mnohých dalších pracuje po výuce na brigádě, aby si mohl vydělat potřebné peníze. Existuje i možnost odložených splátek, ale osobně neznám moc lidí, co by se ochotně zadlužili bez jisté budoucnosti (práce, plat). Proto jsem rozhodně proti zavedení školného na VŠ.

Studentská komora RVŠ a část studentů protestují proti zavedení školného. Jiní jej vítají

Návrhy vládní koalice na zavedení školného na veřejných VŠ vzbudily mezi vysokoškoláky odmítavé i vstřícné reakce. Zatímco stoupenci zavedení školného zdůrazňují zejména jeho vliv na zvýšení kvality vysokoškolského vzdělávání a na posílení motivace studentů, odpůrci argumentují vznikem sociálních bariér, neúměrným zadlužením čerstvých absolventů vysokých škol apod. Protestují rovněž proti tomu, že zavedení školného povede k nepříjemné degradaci vysokoškolského vzdělání na obchodní artikl.

Studentská komora Rady vysokých škol zaslala na začátku června výzvu předsedům ODS, TOP 09 a VV, ve které se staví proti záměru zavést školné a upozorňuje, že jeho zavedení není řešením pro současné problémy vysokého školství. Autoři výzvy jsou přesvědčeni, že veřejná odpovědnost za rozvoj vysokého školství znamená chápat vzdělání nikoli jako „službu za úplat“, ale jako „veřejný zájem“. Pro další úspěšný rozvoj vysokého školství je nezbytné zajistit, aby byl systém finančně stabilizovaný, aby zaručoval rovný přístup, svobodu vzdělávací i vědecké a výzkumné činnosti. Právě nezávislost a svoboda ve vzdělávání dává prostor pro rozvoj a uplatnění schopností jednotlivců. Nezávislosti však těžko může být dosaženo, pokud je studium bezprostředně a od samého počátku spojováno s ekonomickým ziskem, nebo již dokonce podmiňováno. Takové pojetí mění zásadním způsobem vztah studujících k vysokým školám, pedagogům i studiu samotnému. Ze skutečného vzdělání, které je podmínkou nejen konkurenceschopnosti ekonomiky,

ale také rozvoje demokratické společnosti, se pak stává pouhý výcvik pro budoucí povolání.“ (Celý text výzvy je k dispozici na webových stránkách SK RVŠ <http://skrvs.cz>.)

Proti zpoplatnění studia na veřejných vysokých školách protestovali před prázdninami také účastníci demonstrace i happeningu v červnu a červenci v Praze (viz <http://vzdelaninizenbozi.cz/>, www.sosstudent.cz/).

Skupiny studentů, které naopak zavedení školného podporují, se soustřeďují zejména na Facebooku; v anketě na studentském serveru Univerzity Karlovy Ukačko.cz se zatím vyslovilo přes 50 % pro školné (viz www.ukacko.cz/skolne-se-blizi-10-tisic-za-semestr-od-roku-2013).

Podle výzkumu, který pro ministerstvo školství provedla agentura SC&C v polovině loňského roku, se většina zaměstnanců vysokých škol vyslovila pro zpoplatnění studia. Celkem 70 procent z celkových 6 339 respondentů bylo pro zavedení některé z forem školného (viz <http://ips.fsv.cuni.cz/IFORUM-7706.html>).

Připravila -mav-

Nadějný i úspěšný amatérský filmař Andy Fehu

Absolventem Katedry divadelních, filmových a mediálních studií se letos stal i nadějný amatérský filmař Andy Fehu. Kameraman, režisér a čerstvě i student Katedry stříhové sklady na pražské FAMU Andy Fehu točí krátké filmy již deset let. Citlivým zachycením každodennosti a spontánními hereckými výkony odkazují jeho snímky k bezprostřednosti dokumentu, exploataci násilí variuje klišovitost hororových filmů. Mezi své největší úspěchy řadí Andy Fehu vítězství snímku „Vesnická zábava“ na Mezinárodním festivalu debutů a studentských filmů *Fresh Film Festu* (Praha) v sekci nezávislých a amatérských snímků a prvním místem snímku Andyho film na Přehlídce amatérských filmů v kategorii filmů nad třicet minut.

V posledních filmech (Vesnická zábava, 2008, Andyho film, 2009, a Roadmovie Legrace, premiéra 2011) Andy

Fehu experimentuje s diváckou důvěrností, hraje hru na pravdu a burcuje realistickým zachycením agrese. Jeho filmy vznikají za minimálních finančních prostředků a v úzkém okruhu štábu, přesto jsou uváděny v kinech (Andyho film byl letos uveden i v pražském artovém kině Světozor), na festivalech a přehlídkách po celém Česku i zahraničí. Andy Fehu spolupracuje s nezávislým Divadlem Tramatarie, realizuje videozpravodajství pro Academia film Olomouc a Divadelní floru a připravuje dokumenty z Letní filmové školy a Přehlídky animovaného filmu.

Více informací: www.polofilm.net.

-jb-

Rektor Univerzity Palackého v Olomouci vyhlašuje soutěž

o „Cenu rektora UP za nejlepší vědeckou nebo uměleckou práci studentů bakalářských a magisterských studijních programů“ v roce 2010

a) vydanou tiskem, b) předloženou jako rukopis či umělecké dílo

Cena rektora Univerzity Palackého se uděluje za práce v oboru a) biomedicinských věd; zdravotnických věd; matematiky; fyziky; chemie; biologie; věd o zemi; kinantropologie; pedagogických věd; psychologických věd; jazykovědy; literárních věd; teorie a dějin umění; muzikologie; teorie a dějin divadla, filmu a médií; za realizaci uměleckého díla; ostatních věd. Autor oceněné práce obdrží finanční odměnu ve výši 2 000 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP. Cena nemusí být udělena v každém z vyhlášených oborů.

Přihlásit je možno seminární (ročníkové), bakalářské, diplomové a jiné studentské práce, popřípadě jejich ucelené části (do soutěže nebudou přijaty práce, které již byly přihlášeny v minulých letech). Do soutěže je možno předkládat jen práce vzniklé v probíhajícím kalendářním roce a v roce předcházejícím.

Práce předkládají jejich autoři ve dvou vyhotoveních ve standardní úpravě (pevně spojené listy) současně s vyjádřením vedoucího práce spolu s přihláškou, která je přílohou vyhlášení. U bakalářských a diplomových prací doloží studenti posudky oponentů. U ostatních prací, které ještě nebyly oponenty, navrhne vedoucí práce dva oponenty. Realizace uměleckého díla se může doložit fotografickým, případně jiným záznamem.

Práce ucházející se o Cenu rektora UP se předkládají **do 11. října 2010** na sekretariát prorektora prof. Lubomíra Dvořáka, CSc., Bc. Jaroslava Seifriedové – II. patro RUP, Křížkovského 8.

Komise jmenovaná rektorem UP předložené práce posoudí a vybrané práce navrhne rektorovi UP k ocenění.

Rektor Univerzity Palackého v Olomouci vyhlašuje

„Cenu rektora pro nejlepší sportovce z řad studentů UP“ pro rok 2010

Cena rektora se uděluje jednotlivcům za nejlepší sportovní výsledky, kterých dosáhli v akademickém roce 2009/2010. Návrhy na ocenění mohou podávat všichni členové akademické obce UP v Olomouci. Ocenění obdrží finanční odměnu ve výši 2000 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP.

Návrhy se předkládají **do 11. října 2010** na www.lubomir.dvorak@upol.cz nebo na sekretariát prorektora prof. Lubomíra Dvořáka, CSc., Bc. Jaroslava Seifriedové – II. patro RUP, Křížkovského 8.

Komise jmenovaná rektorem UP předložené návrhy posoudí a navrhne studenty k ocenění.

Před deseti lety byl do seznamu památek UNESCO zapsán olomoucký Čestný sloup Nejsvětější Trojice

Každým rokem v září otevírají Dny evropského dědictví/European Heritage Days (dále EHD) nejširší veřejnosti brány nejzajímavějších památek, budov, objektů a prostor, včetně těch, které jsou jinak zčásti nebo zcela nepřístupné. V Olomouci byly letošní EHD také připomenutím 10. výročí zapsání Sloupu Nejsvětější Trojice do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO (2. 12. 2000.). Unikátní olomoucké sousoší se tak zařadilo mezi „úředně“ potvrzené divy světa, které celé světové společenství prohlašuje za výjimečné a jedinečné a které se zavazuje chránit.

Zásadní podíl na vypracování podkladových materiálů měl prof. Milan Tognér z Katedry teorie a dějin výtvarných umění FF UP: *Trojčinný sloup v Olomouci patří k unikátním dílům, v nichž je spojen triumfální motiv oslavy církve a výry s faktem uměleckého díla, slučujícího architektonicko-urbanistické řešení s náročnou sochařskou výzdobou. Především v projektčním řešení je nepochybně neoriginálnějším projevem svého tvůrce, doplněného umělce Václava Rendra, jehož obdivuhodná iniciativa, doplněná velkorysou finanční dotací, stála u zrodu monumentu. Spolu s řadou dalších moravských umělců vytvořil dílo, které je zcela unikátní jak svým mimořádným rozměrem, tak náročností a rozsahem sochařské výzdoby a nemá adekvátní srovnání v jiných evropských městech. Zároveň je příkladem domácího vlastnictví, které bez ohledu na jazykové bariéry ve smíšeném česko-německém prostředí spojilo síly k vybudování monumentálního památníku. Nosnou ideou finančně nesmírně náročného realizace byl výrazný vztah k městu, tradiční měšťanské sebevědomí a preference hlavních hodnot barokního člověka se silným akcentem na náboženskou povědomí. V tomto smyslu je Trojčinný sloup příkladem a vyvrcholením nejen uměleckého, ale především náboženského a občanského citění, vrcholným příkladem, který byl v řadě zjednodušených variant tradičně opakován na mnoha místech střední Evropy. Podobně se v tomto smyslu stal dokladem kulturní a náboženské tradice, jejíž kontinuita tvořila základy domácí česko-německé kultury a která v současné době tvoří i základ soudobé kultury českého prostředí.*

Snahy o zapsání Sloupu Nejsvětější Trojice do seznamu památek UNESCO spadají do poloviny 90. let dvacátého století, kdy také proběhl rozsáhlý průzkum památky. Na podkladě jeho výsledků byly v letech 1999–2001 realizovány rozsáhlé restaurátorské práce, při nichž bylo odborně ošetřeno zhruba padesát soch a reliéfů. Jedenáct originálních

částí sloupu a šest sádrových kopií kamenných soch bylo instalováno v roce 2001 v Muzeu umění v rámci výstavy *Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci – průběh restaurování 1999–2001*.

Olomoucký Čestný sloup Nejsvětější Trojice je vůbec největším seskupením barokních soch v rámci jedné skulptury ve střední Evropě. Byl vybudován v letech 1716–1754 a autorem architektonického řešení a koncepce byl Václav Rندر, „císařský privilegovaný architekt a městský kameník“ (1669–1733), který do své smrti vybudoval první patro s kaplí. Sochařská výzdoba je dílem moravského umělce Ondřeje Zahnera (1709–1752) a Filipa Sattlera (1695–1738). Po dokončení byl sloup vysvěcen olomouckým biskupem a kardinálem Troyerem, za osobní přítomnosti císařovny Marie Terezie a jejího manžela Františka I. Lotrinského.

Sloup dosahuje výšky 32,2 m, což ho činí největším sousoším v České republice, a v jeho spodní části se nachází vnitřní kaple. Sochařskou výzdobu tvoří 18 soch světců, 12 figur světloňošů, 6 reliéfů s polopostavami apoštolů, dále sousoší Nanebevzetí Panny Marie umístěné ve střední části sloupu a vrcholové sousoší Nejsvětější Trojice. Obě sousoší jsou měděná a pozlacená. Jednotlivé figury v nadživotní velikosti i celá sochařská výzdoba působí přirozeným a harmonickým dojmem.

Od roku 1995 je Čestný sloup Nejsvětější Trojice společně s Mariánským sloupem a se souborem barokních kašen řazen mezi národní kulturní památky.

Zdroj: Milan Tognér: *Čestný sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci*, in: *Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci. Katalog výstavy Muzeum umění Olomouc, Statutární město Olomouc 2001*.

Vybrala -mav- (Viz také www.pametihodnosti.cz/pamatka/553/podrobne/olomouc_sloup_nejsvetejsi_trojice_pamatnik.html.)

Co možná nevíte

- * **Mariánské sloupy** byly vztyčovány ve většině případů jako díkůvzdání za ukončení poměrně častých morových epidemií, trojiční sloupy byly budovány spíše jako čestné – *Ehrensäule* – s výraznou memoriální a triumfální symbolikou; Václav Rندر souběžně s výstavbou Sloupu Nejsvětější Trojice pracoval také na stavbě tradičního typu mariánského sloupu, který je umístěn na Dolním náměstí jako reakce na jednu z nekrutějších morových epidemií na Moravě (1714–1716);
- * výběr lokality pro postavení Trojičního sloupu místo si vynutil **přesunutí Herkulovy kašny a budovy hlavní stráže**, které vybrané místo dosud částečně zaujímaly;
- * Václav Rندر celou stavbu financoval z **vlastních prostředků**, v závěti pak odkázal svůj movitý i nemovitý majetek na dokončení sloupu;
- * při pruském ostřelování města v roce 1758 byla zasažena kamenná část dřívku sloupu a vrcholová skupina (kříž v Kristově ruce). Městská rada vyslala deputaci k velícímu generálovi Keithovi se žádostí, aby dělostřelecká palba památku ušetřila. Kupodivu pruský generál tuto žádost plně respektoval a k dalšímu poškození již nedošlo. Sloup byl opraven v roce 1760 výměnou zlaceného kříže a rozsáhlou kamenickou vložkou na dřívku, na které byla symbolicky vytesána **pruská dělostřelecká koule**;
- * součástí výzdoby sloupu jsou **čtyři chronogramy** – výrazněná písmena v textu označují zároveň římské číslice, jejichž součet dává dohromady číslo 1754, tj. rok dokončení sloupu;
- * jednou z nepotvrzených domněnek je i údajná **existence podzemních chodeb** vedoucích od Sloupu Nejsvětější Trojice k jednotlivým kostelům (např. od sochy sv. Václava by snad měla vést chodba ke katedrále sv. Václava apod.); další zajímavostí je i architektonická symetričnost kaple a zajímavá **akustika**, která údajně umožňuje, aby kázání uvnitř kaple bylo slyšitelné otevřenými okenními prostory na celé náměstí;
- * **Václav Rندر** spolupracoval např. také na oltáři sv. Pavlína pro kostel sv. Mořice v Olomouci, na řešení portálu kostela P. Marie Sněžné, na olomouckých kašnách, podílel se na stavebních aktivitách olomouckých jezuitů při budování konviktu, byl spoluvtvořcem řady dalších morových mariánských sloupů (Zábřeh, Mohelnice, Moravská Třebová, Šumperk, Uničov), podílel se i na dostavbě poutního chrámu na Svatém Kopečku a na kamenických pracích pro klášter Hradisko; mezi léty 1918–1938 měla Olomouc Rendorovu ulici (dnešní Na hradě) a až do roku 1945 Rendorovo náměstí (dnešní Kollárovo), v současnosti však jakákoli připomínka Václava Rendra v Olomouci chybí;
- * zatím jeden z nejpřesnějších způsobů měření Sloupu Nejsvětější Trojice – tzv. fotometrická metoda – byl použit v březnu 2008, kdy byla v rámci akce Vědeckotechnického parku UP „Měření je zábava“ naměřeno **32,2467 m**.

Zdroj: *tamtéž a archiv Žurnálu UP, vybrala -mav-, foto archiv Žurnálu UP*

Sousoší Nejsvětější Trojice na nejvyšším místě sloupu tvoří postavy žehnajícího Boha Otce a Krista s křížem, umístěnými na zeměkouli, a holubice Ducha Svatého v zářivém zlatém terčí. Nižej doplňuje postava Archanděla Michaela s ohnivým mečem a štítem, oddělující nebeskou sféru od sféry pozemské; v první třetině sloupu stoupá vzhůru skupina Nanebevzetí – postava P. Marie, nesená na oblacích dvojicí andělů.

Třetí podlaží zdobí šest soch světců: rodiče P. Marie - Sv. Anna a Sv. Jáchym, světcí blízcí Kristovi - Sv. Josef Pěstoun a Sv. Jan Křtitel; dále církevní otec Sv. Jeroným a mučedník Sv. Vavřinec, kterým je zasvěcena kaple na olomoucké radnici; výzdobu doplňují tři reliéfy s motivy základních teologických ctností Víry, Naděje a Lásky.

Ve střední části najdeme patrony slovanských národů Sv. Cyril a Metoděj a mučedníky Sv. Vojtěch jako český zemský patron, Sv. Blažej, Sv. Jan Nepomucký a Sv. Jan Sarkander. Reliéfní výzdoba představuje v polopostavách šest apoštolů Filipa, Matouše, Šimona, Judu Tadeáše, Jakuba Menšího a Bartoloměje.

Spodní podlaží patří Sv. Mořicovi, patronovi Rakouska, Sv. Václavovi, „dědici české země“, dvojici františkánských světců – Sv. Antonín Paduánský a Sv. Jan Kapistrán – zdůrazňující kazatelskou činnost a její tradici ve městě. Tradici univerzitního prostředí zastupuje jezuitský světec Sv. Alois Gonzaga, poslední socha pak patří Sv. Floriánovi, ochránci proti požárům; reliéfní výzdoba přináší opět v polopostavách zbývající apoštoly Petra a Pavla, Ondřeje, Jakuba Většího, Tomáše a Jana.

Zdroj: *tamtéž; vybrala -mav-, foto M. Otava*

vzdělávání. Orientace na kvalitu, to je alfa a omega dalších let života Univerzity Palackého.

Vybudování nových výzkumných a vzdělávacích infrastruktury by mělo být završením extenzivního rozvoje univerzity po roce 1989. Dnes na Univerzitě Palackého studuje více jak 22000 studentů, prakticky čtyřnásobek počtu na počátku devadesátých let minulého století. Tento extenzivní rozvoj byl doprovázen růstem počtu a hodnoty vědeckých výstupů, úrovně absolventů řady oborů pěstovaných na Univerzitě Palackého, kteří nachází své uplatnění jak v České republice, tak i v zahraničí. Mezi publikačními výstupy pracovníků můžeme najít příspěvky v prestižních vědeckých periodikách jako jsou Nature a Science. Řadě studentů a pracovníků se v uplynulém akademickém roce dostalo zasloužených ocenění jejich výzkumné, tvůrčí, umělecké a pedagogické práce. Muzikolog a skladatel Vít Zouhar z Pedagogické fakulty získal Cenu Alfréda Radoka v kategorii „Hudba“. Medaile Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako nejvyšší ocenění působení v resortu školství obdrželi prof. Milan Hejtmánek, DrSc., z Lékařské fakulty a prof. Jan Lasovský, CSc., z Přírodovědecké fakulty. Cenou statutárního města Olomouce byl oceněn bývalý rektor prof. Lubomír Dvořák, CSc.

Ve funkci rektora jsem velmi krátce, takže nemám ještě rozhodně právo na nějaké hodnocení a už vůbec nechci někoho kritizovat. Co mne však tak trochu zaskočilo a s čím vnitřně bojuji, je ohromná netolerance, možná závist, často neochota ke spolupráci mezi lidmi na UP. Parciální zájmy jedince vítězí nad zájmy univerzity. Setkal jsem se, dle mého názoru, s naprosto zbytečným vzájemným osočováním, podezíráním druhého. Troufám si říci, že vzájemné mezilidské vztahy jsou největším problémem Univerzity Palackého. Pokud každý z nás něco sám u sebe neudělá a nepokusí se v tom směru něco napravit, nebude se nám dařit to, co si klademe za cíl dalšího období.

Jak jsem již řekl, hlavním cílem univerzity je kvalita. Bez zvýšení kvality našich výstupů neuspějeme v konkurenci mezi institucemi terciárního vzdělávání, neprosadíme se na mezinárodním vědeckém a vzdělávacím trhu. Pro naplnění těchto cílů potřebujeme především klidné a přátelské pracovní ovzduší, kdy budeme věcně řešit problémy, a potřebujeme také finanční zabezpečení. Mějme však

na paměti, že kvalita a hodnota výsledků nezávisí jen na množství finančních prostředků. Dovolet mi citovat prof. Oldřicha Jirsáka, nositele České hlavy, který nedávno ve svém proslavu při udělení zlaté medaile Technické univerzity v Liberci řekl: „Proto se, mladí vědci a výzkumníci, chcete-li dosáhnout dobrých výsledků ve své práci, a možná později i bohatství, nezabývejte příliš intenzivně věcí peněz, jinak bude vaše mysl zatemněna a nebude jí dovolen přístup do vyšších sfér tvoření“. Mladí vědci a pedagogové, promiňte mi ten citát, ale vy jste tím základem úspěšné budoucnosti univerzity. Já vám však ze srdce přeji jak úspěchy na poli vědy a tvoření, tak i to bohatství.

Co nás konkrétně čeká v nadcházejícím akademickém roce? Budeme bohatí? Pokud se týká peněz, výhledy moc optimistické nejsou. Každodenně slyšíme o šetření ve všech sférách státní správy, zdravotnictví, školství. . . Tyto skutečnosti se dotknou i nás a ovlivní chod Univerzity Palackého již v přicházejícím akademickém roce. Pominu-li jisté snížení rozpočtu již v roce 2010, musím říci, že následujícím roce nás čeká výrazné snížení státem poskytovaných finančních prostředků. Současné plány a odhady můžeme kvantifikovat asi takto: V oblasti vzdělávání nás čeká snížení rozpočtu ve výši asi deseti procent. V oblasti institucionální podpory výzkumu je to minimálně stagnace výše finančních prostředků, ale spíše jejich snížení. V oblasti účelových prostředků, tj. grantů, na výzkum, si netroufám dělat zatím žádné odhady. Je vidět, že situace nevypadá ani trochu radostně. Každého z nás čeká šetření, budeme velmi důkladně vážit všechny možné výdaje. Doslova šetřit každý papír a tužku.

Nechci však končit pesimisticky a věřím, že společně přicházející „chudobné“ roky překonáme. Ty roky budou chudobnější finančně, nepripustíme, aby byly chudobnější duchem.

Závěrem chci při této příležitosti poděkovat všem, kdo se v uplynulém akademickém roce podíleli na dobrých výsledcích univerzity. Přeji všem úspěšný další akademický rok, pevné zdraví, dostatek vůle a síl pro naplnění pracovních i osobních cílů. Především vám, studentům, přeji co nejlepší výsledky, krásné vztahy mezi vámi i s vašimi učiteli, užívejte si nádherná studentská léta v Olomouci.

Prof. Miroslav Mašláň, CSc., rektor UP

Přečetli jsem za vás

Nanočástice železa čistí vodu od nebezpečných látek

V nanosvětě materiály mění své vlastnosti známé z makrosvětla a přinášejí někdy až nečekaná překvapení. Kousičky stříbra začnou být jedovaté pro mikroby. Nepatrná vrstvička mědi přestává v magnetickém poli vést elektrinu. Nanočástice železa na vzduchu okamžitě reagují s kyslíkem a začnou hořet. To proto, že kousičky železa o velikosti padesáti nanometrů (miliontin milimetru) mají relativně velkou plochu povrchu a ta je vysoce reaktivní.

„A toho se dá využít pro odstraňování nebezpečných látek,“ vysvětluje docent Univerzity Palackého v Olomouci Radek Zbořil. „Nanočástice železa mají velký redukční účinek, takže reagují například s chlorovanými uhlovodíky, které se dostávají do podzemních vod únikem z chemických provozů a ze skládek. Mění je na neškodné chloridy. Podobně redukuje i další rozpustné toxické látky na sloučeniny nerozpustné a téměř neškodné.“

(...) Vědci z olomoucké univerzity společně s kolegy z Technické univerzity v Liberci iniciovali vývoj revoluční technologie dovolující velkokapacitní výrobu nanočástic železa v tunových množstvích potřebných pro reálné sanace v terénu. „Díky spolupráci s oběma univerzitami jsme vyvinuli vlastní unikátní pec, v níž redukčními technologiemi nanočástice připravujeme,“ popisuje Jiří Chrák z firmy Nano Iron v Rajhradu. Jak dodává, nanočástice z jejich pece by se mohly uplatnit ve velkém hlavně při sanacích podzemních vod kontaminovaných chlorovanými uhlovodíky, uranem, arzenem nebo těžkými kovy. (...) Bude k pití? Možnost využití nanočástic železa rovnou k čištění pitné vody zkouší olomoucká firma H+A Eco Cz, která k tomu ve spolupráci s olomouckými vědci vyvinula speciální přístroj. (...)

In: E15, Nanočástice železa čistí vodu od nebezpečných látek, -jet-, 1. 9. 2010

1. 9. • Vysoká škola pedagogická se v roce **1958** sloučila s Univerzitou Palackého, v jejímž svazku tak působily lékařská fakulta a fakulty společenských a přírodních věd.

1. 9. • Fakulty společenských a přírodních věd UP změnilo v roce **1959** své názvy na filozofickou fakultu a přírodovědeckou fakultu.

1. 9. • Zákonné opatření předsednictva Národního shromáždění 166/1964 Sb., zřídilo z olomouckého pedagogického institutu pedagogickou fakultu, která se stala čtvrtou fakultou Univerzity Palackého.

4. 9. • Oficiální olomoucká delegace navštívila v roce **1945** ministra školství a osvěty Zdeňka Nejedlého, jenž vyjádřil svůj zájem na budování olomoucké univerzity s cílem primárně konstituovat lékařskou fakultu.

7. 9. • Císař Josef II. zrušil v roce **1784** magisterium filozofie, bakalaurát byl na filozofické i teologické fakultě prohlášen za formalitu.

12. 9. • Univerzita byla z Brna v roce **1782** opět přeložena do Olomouce, ale toliko jako lyceum s okleštěnými promočními právy.

13.–15. 9. • U příležitosti oslav 60. výročí obnovení olomoucké univerzity proběhlo v roce **1996** setkání absolventů UP.

16. 9. • V Olomouci se v roce **1968** vytvořila samostatná pobočka litoměřické bohoslovecké fakulty.

19. 9. • Rakouská vláda zrušila v roce **1851** Filozofickou fakultu Františkovy univerzity.

23. 9. • Dvorským dekretem bylo v roce **1783** prodlouženo studium teologie na lyceích ve Štýrském Hradci, Olomouci a Innsbrucku na šest let.

26. 9. • Na Univerzitě Palackého se v roce **1966** ve výpočetním středisku Přírodovědecké fakulty objevil první počítač.

Připravil -th-

Právnická fakulta UP zve na nově otevřený kurz

Právo ve sportu

Absolventi kurzu získají základní orientaci v právních aspektech sportu, a zvýší si tak kvalifikaci pro výkon své profese (základy občanského práva, spolkové právo, právní aspekty podnikání ve sportu, deliktární odpovědnost ve sportu, řešení sporů ve sportu, lidská práva a sport, evropské a mezinárodní sportovní právo, aj.). Kurz je určen sportovními manažerům, trenérům, sportovcům a dalším zájemcům z řad sportovní veřejnosti, studentům sportovních a pedagogických fakult.

Délka studia: jeden akademický rok (zimní a letní semestr). Forma studia: kombinovaná (řízené samostudium v internetovém prostředí kombinované s prezenčními setkáními). Každý účastník obdrží po složení závěrečných zkoušek osvědčení.

Cena kurzu: 20 000 Kč, studenti UP mají slevu 25%.

Termín zahájení kurzu: 29. 10. 2010. Uzávěrka přihlášek: 30. 9. 2010.

Více informací ke kurzu včetně přihlášky najdete na stránkách: <http://cdv.upol.cz>. Kontakt: tel: 585 637 502, e-mail: michaela.kourilova@upol.cz.

